

STIPRINKIME LIETUVIŲ TAUTININKŲ SĄJUNGĄ

Puoselėdami ir gindami tautiškąsias vertybes bei ugdydami tautiškumo bei valstybingumo idėjas visuomenėje, lietuviai tautininkai nuėjo ilgą ir sudėtingą kelią:

– kilę iš XIX a. pabaigos "aušrininkų";

– XX a. pradžioje grupavęsi apie "Vilties" laikraštį, o vėliau apie "Vairo" žurnalą;

– kaip Tautos pažangos partija aktyviai dalyvavę Lietuvos tarybos darbe, atkuriant nepriklausomą Lietuvos valstybę;

– 1924 metais persiorganizavę į Lietuvos tautininkų sąjungą, atėję prie valstybės vairo ir daug prisidėję, kurdami Lietuvoje tvarką, stiprindami ūkį, ugdydami tautinį ir valstybinį patriotizmą;

– okupacijų metais žiauriai naikinti ir persekioti, pradėję tūkstančius geriausių savo narių;

– Vakarų tremtyje susiorganizavę į veiklią tautiškumo ir Lietuvos valstybingumo gynimo bendriją – Amerikos lietuvių tautinę sąjungą;

– 1989 metais Lietuvoje atsikūrę ir aktyviai dirbę Atkuriamojo ir V Seimo laikotarpiais.

Deja, istorija užfiksavo ne tik mūsų nuveiktus darbus valstybei, tautai ir Lietuvos piliečiams ugdyti, bet ir mūsų padarytas klaidas. Įvertinę nueitą kelią, turime pripažinti, kad dažniausia tautininkų padarytų klaidų ar nesekmių priežastis – iškreiptas kai kurių mūsų praeities ir dabarties vadovų ambicingumas, bandymas tarnavimo tautai idėją bei šią politinę organizaciją padaryti vien pjeDESTALU savajai asmenybei išryškinti.

Šių klaidų tarpe pamirština jau istorijoje nugrimzdusi dviejų tautininkų lyderių – A. Smetonos ir A. Voldevaro kiek vėliau atsiradusi tam tikra priešprieša, kuri nebuvo naudinga valstybei ir pačiai Sąjungai. Šių klaidų tęsinio reikia laikyti bent kelių tautinės krypties politinių organizacijų kūrimąsi ir nepakankamą jų bendrą veikimą vėl Nepriklausomybę atgavus, taip pat Tautininkų frakcijos skilimą Atkuriamajame Seime.

Atkurdami Lietuviai tautininkų sąjungą, mes perėmėme ne tik garbingą teisę tęsti Sąjungos veiklą, bet ir ne lengvą pareigą bei didelę atsakomybę – ją išlaikyti, stiprinti ir gausinti, daryti patrauklią žmonėms ir įtakingą valstybėje. Mums kartu pavyko nemažai padaryti: per kelerius metus buvo atkurti arba įkurti LTS skyriai visuose rajonuose ir miestuose. Pradėjome dalyvauti valstybės valdyme ir reikšti politinę poziciją įvairiais klausimais, dalyvavome visuose savivaldybių tarybų, Seimo ir Prezidento rinkimuose.

Tačiau turime pripažinti, kad per mūsų veiklos dešimties metus nebuvo sukurta LTS materialinė bazė. To pasekmės šiandieną ypatingai skausmingai jaučiame, tiek bendrabarbiaudami su LTS struktūromis rajonuose, tiek populiarindami visuomenėje tautininkų nuostatus bei Sąjungos darbus. Dar stokojama profesionalumo LTS veikloje, silpnai bendraujama su užsienio tautinės pakraipos partijomis ir organizacijomis. Per didelę našta krovėsi LTS

valdyba centre, užuot padėjusi stiprinti LTS struktūras rajonuose ir, ypatingai, didžiuosiuose miestuose. Nebuvo išsaugotas principas, kad politinė partija negali būti panaudota jos vadovų ar kitų narių interesams.

Dabartinė LTS vadovybė, suprasdama ankstesnes klaidas, atsakingai rengiasi 1999 m. pradžioje vykščiamam eiliniam LTS suvažiavimui, kuriame numatyta svarstyti LTS Įstatų ir Programos pakeitimus bei mūsų dabartinę veiklą ir strategiją ateičiai. Visus tautininkus, miestų ir rajonų valdybas bei skyrius kviečiame rengtis suvažiavimui ir teikti siūlymus programiniams dokumentams ruošti bei suvažiavimui organizuoti. LTS vadovybei centre ir rajonuose privalu ištaisyti klaidas ir pašalinti neveiklumo priežastis, sukurti veiklią, patrauklią ir keliančią visuomenės pasitikėjimą Tautininkų sąjungą. Tautininkų veikla turi būti grindžiama konkrečiais kasdieniniais darbais.

Tačiau mus pasiekė žinios, kad kai kuriuose Tautininkų sąjungos skyriuose atskiri LTS nariai skleidžia informaciją, jog Tautininkų sąjungos vadovybė neturi veiklos programos, kad tautininkams gresia pakrikimas. Todėl raginama perstoti į kurią nors Nacionaldemokratinę partiją. Pareiškiame, kad tokie gandai yra nepagrįsti, o raginimai – skaldytojiški ir kenkėjiški.

Lietuvių tautininkų sąjunga, apgailestaudama dėl tolesnio tautinės krypties politinių jėgų skaldymo, kurį skatina grupė esančių ar buvusių tautininkų bei tautinės idėjos marinimu suinteresuotų asmenų, nemano, kad Lietuvoje reikėtų kurti dar vieną tautinės krypties politinę partiją. Praeitį ne kartą įrodė, kad tautinių jėgų skaldymas yra ne tik tautinės partijos silpninimas, bet ir tautinės idėjos diskreditavimas. Nuomoninių skirtumus mes, tautininkai, galime aptarinėti specialia komitete ar frakcijoje, neišeidami iš Sąjungos ribų.

Kritinį požiūrį į Seimo nario Rimanto Smetonos įkurtą Nacionaldemokratinę judėjimą mes pasakėme birželio 20 d. LTS tarybos posėdyje. Tuo pačiu LTS pažymi, kad R. Smetonos kategoriškai negatyvi pozicija Europos

Gandriukai ant Martyno Jankaus muziejaus klėties stogo Bitėnuose.
V. Šliūpo nuotr.

Sąjungos atžvilgiu nėra perspektyvi ir negali būti priimtina Lietuvos tautininkų sąjunga.

Beje, kai kurie tautininkai ar jų vardu kalbantys asmenys perdėtai remiasi euro-skepticizmu, kurį taip pat populiarina į Rytus besišvalgantys jų pakeleiviai. Populistinis ir kategoriškas euro-skepticizmas yra toks pat klaidinantis ir Lietuvai žalingas, kaip ir nerealus, iliuzinis euroentuziazmas, žadantis greitą Lietuvos įstojimą į ES ir ekonominių bei socialinių problemų išsprendimą vien svetimomis rankomis ir svetimais pinigais.

Lietuvių tautininkų sąjungos Programoje yra pasakyta, kad Lietuvai, jos ekonomikai, teisėsaugai ir teisėtvarkai, visiems žmonėms stoti į ES reikia tikrai gerai pasiruošus, tam pasirengimo procesui skiriant pakankamai laiko. Mes ne kartą pasisakėme prieš skubotą ir neparengtą strateginių objektų išpardavimą, privatizavimo klaidas, neleistiną aplaidumą, saugant valstybės sienas, nelegalią migraciją, nepakankamą dėmesį valstybinei kalbai, pavojus lietuvių Rytų Lietuvoje, aplaidų požiūrį į lietuvių kultūros plėtojimą etninės žemės. Ne kartą Prezidentui, Seimui ir Vyriausybei šiais klausimais teikėme konstruktyvius siūlymus.

Suprantame, kokia gaušybė neatidėliotinių darbų mūsų visų laukia. Lietuvai įsijungiant į Vakarų gynybines, politines ir ekonomines struktūras, tautiškumo reikšmė, išlaikant tautos orumą ir valstybingumą, bus dar didesnė. Tiems darbams mes turime išsaugoti ir sustiprinti savo skyrius, pakviesti daugiau žmonių, ypač jaunimo, ieškoti bendradarbiavimo ryšių su visomis tautinės krypties politinėmis ir patriotinėmis jėgomis. Mūsų, tautininkų, bendras tikslas – užkirsti kelią tiek Rytų, tiek ir Vakarų kosmopolitizmui, pražūtingai besiskverbiančiam į laisvę atgavusių žmonių sąmonę.

Mes krepiamės į visus tautininkus, miestų ir rajonų valdybas ir skyrius, prašydami likti vieningiems, neabejojantiems ir atsakingiems už visą Lietuvos tautininkų sąjungą, už pareigą jai ir tuos darbus, kuriuos mes apsiėmėme ir kuriuos privalėsime atlikti. Tautiškumo idėjos, kurias tautininkams propaguoti lemta, visada išliks gyvybingos, nes jos kelia tautos dvasią, saugo istorinę atmintį, žadina tautinę savigarbą bei pasiaukojimą savo Tėvynei.

Mielas lietuvi, tautininke, nepamirški žodžių, kurie įrašyti Tavo vėliavoje – "Tautos jėga – vienybė".

Dr. Alvydas Baležentis
(Iš "Tautininkų žinių", 7 nr.)

Nijolė Rimkienė PABUSK, TAUTA!

*Pabusk, Tauta, pakelk akis į dangų,
Pajusk po kojų žemę Lietuvos!
Ar dar ilgai tylėsi nusigandus
Iš neviltingos netekusi galvos?*

*Paduok, lietuvi, broli broliai delnų,
Atverki širdį meilei nuostabiai,
Ištark Tėvynės vardą švelnų,
Kaip pirmą kartą, "Mama", Tu tarei...*

*Ilgai mus mynė svetimai po kojų,
Bet buvome. Ir būsim amžiais čia!
Krauju paplūdę atkakliai kartojom:
"Čia – Lietuva – mūsų meilė ir kančia!"*

*Tauta, atlaikius šimtmetinę kovą
Už savo laisvę per kartų kartas,
Atminusi garbingą senovę,
Į tautininkų įsijunk gretas!*

Šiame numeryje:

Rusijoje, Šiaurės Korėjoje ir kituose neramiuose kraštuose	2-3 p.
Nuotikos Kaune prieš 59 metus	3 p.
Tremtinės istorija	4 p.
Išidėmėkite šiuos skaičius: už jų kas trečio Lietuvos gyventojo žuvimas arba tėvynės praradimas	5 p.
Iš PLB valdybos pirmosios metinės ataskaitos ...	6 p.
Naujų knygų lentynoje	6-7-8 p.
Dėmesio: prasidėjo spaudos platinimo vėjus	8 p.
Išpūdziai iš 8-osios tautinės skautų stovyklos ...	10 p.
"Girių aidas" – Amerikoje ir Kanadoje	12 p.

Girdėta iš Vilniaus

• **PREZIDENTAS LANKYSIS AMERIKOJE.** Ši rudenį Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus du kartus lankysis Jungtinėse Amerikos Valstijose. Rugsėjo 19 d. jis vyks į Niujorką dalyvauti Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos posėdyje. Lietuvos vadovas perskaitys kalbą, susitiks su Jungtinių Tautų Generaliniu sekretoriumi Kofi Annan. Taip pat planuojami dvišaliai V. Adamkaus susitikimai su Pietų Afrikos Respublikos Prezidentu Nelson Mandela, Japonijos Ministru Pirmininku Keizo Obuchi ir kitais pareigūnais. Antrą sykį į JAV Prezidentas vyks spalio pabaigoje. Vašingtone jis susitiks su JAV Prezidentu Bill Clinton, o Čikagoje dalyvaus pasitarime apie investicijų į Baltijos valstybes galimybes. Jis susitiks su Ilinojaus valstijos valdžios atstovais ir vietos lietuviais.

• **PRASIDĖJO SEIMO SESIJA.** Pasak "Lietuvos ryto", dar prieš prasidedant Seimo rudens sesijai įvyko iki šiol Lietuvoje nematyti būsimosios parlamento veiklos aptarimai. Šis dienraštis didžiausius nuopelnus už tai priskiria Prezidentui Valdui Adamkui, nes jo pasiūlymu įvyko susitikimai su premjeru G. Vagnoriumi ir Seimo vadovybe. Premjeras susitiko su visų parlamentinių grupių atstovais. Šioje sesijoje numatytą apsvarstyti įstatymų skaičius siekia beveik pustrečio šimto – beveik po dešimt kiekvienam Seimo posėdžiui.

• **APIE LIETUVOS TEISĘ TAPTI NATO NARE.** Didžiausius atgarsius Vilniaus konferencijoje sukėlė griežtas Seimo pirmininko Vytauto Landsbergio pasisakymas, atvirai kaltinantis NATO ir Vakarų delsiant aiškiai atsakyti, kokios yra Lietuvos perspektyvos tapti NATO nare. "Kokia tai įstaiiga, kuri neatsako į esminį raštą penkerius metus?" – klausė jis, priminęs, kad Lietuva dar 1994 metais oficialiai pasiprašė priimama į NATO. "Žodžiai apie atviras duris turėjo vertę prieš keletą metų, – sakė V. Landsbergis. – Lietuva daug padarė, kad sugriūtų raudonojo totalitarizmo monstras ir tokiu būdu prisidėjo prie Vakarų saugumo. Vakarai galėjo sutaupyti milijardus, šimtus milijardų. Tačiau kai norime saugumo savo valstybei, kalbame į mūro sieną". Jo nuomone, atėjo laikas aiškiai pasakyti, ar Atlanto kelias skirtas visiems, ar ne.

• **A. BRAZAUSKO AKTYVUMAS.** Algirdas Brazauskas "Respublikai" sakė apgailestaujęs, kad Užsienio reikalų ministerijos organizuotoje antrojoje Vilniaus konferencijoje daugiausia kalbėjo "politikos valdininkai", negalėję pasakyti ką nors nauja apie NATO ir Europos Sąjungos plėtrą. Jis pasigedo konkretumo: "Štai aš konferencijoje paklausiau, kaip Europos Sąjunga gali padėti Baltijos valstybėms, Lenkijai, kad šios kuo mažiau nukentėtų nuo krizės, kai Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje dabar tokia tragiška ekonominė situacija? Niekas taip ir neatsakė." Jis išreiškė nuoskaudą: "Regis, net mintis niekam nekilo pasiūlyti man prisidėti prie konferencijos organizavimo. Čia viską vien Užsienio reikalų ministerija darė. O pernai konferenciją organizavo Prezidentūra".

• **KAIP SUMAŽINTI NUOSTOLIUS?** Lietuvos Vyriausybė baigia derinti antikrizinių priemonių programą, kuri sušvelnintų Rusijos krizės padarinius Lietuvai. Apie tai iš Seimo tribūnos pranešė Ministras Pirmininkas G. Vagnorius. Tačiau, jo nuomone, tokia programa jokių būdu negali užtikrinti, kad Lietuvos įmonės nepatirs ekonominės žalos dėl sutrikusių finansinių atsiskaitymų kaimyninėse valstybėse.

• **PAGALBA KARALIAUČIUI.** Lietuvos Vyriausybė Kaliningrado sričiai suteiks 5 milijonų litų vertės pagalbą medikamentais ir maisto produktais, praneša visi šalies dienraščiai. Skiriant šią pagalbą daugiausia dėmesio bus skiriama ligoninėms ir vaikų darželiams, socialiai labiausiai pažeidžiamoms žmonių grupėms. Maisto siunta bus sudaryta iš įmonių perteklinės produkcijos. Pasak premjero Gedimino Vagnoriaus, tokiu būdu norima ne tik paremti sunkioje padėtyje atsidūrusius Rusijos žmones, bet ir padėti Lietuvos įmonėms perduoti sukauptą produkciją.

• **NELAIMĖS PRIEŽASTYS.** Sraigtasparnio MI-2 sudužimą Plateliuose tiriantys ekspertai nustatė, jog jį vairavęs N. Kiuškin buvo girtas. Tai pagrindinė nelaimės priežastis. Pilotas šiurkščiai pažeidė skrydžių taisykles, pavojingai manevruodamas ir nesilaikydamas nepavojingo skrydžio aukščio. Civilinės aviacijos inspekcijos ekspertai teigia, jog orlavis buvo techniškai tvarkingas. Vienintelė po šios nelaimės išlikusi sraigtasparnio keleivė V. Rancienė mirė ligoninėje.

• **ATLAIDAI ŠILUVOJE.** Tradiciniai šilinių atlaidai prasidėjo rugsėjo 8-ąją – Švenčiausiosios Mergelės Marijos gimimo dieną. Žemaitijos miestelis Šiluva į katalikų bažnyčios istoriją įėjo kaip pirmasis Europoje Švenčiausiosios Mergelės Marijos stebuklas – 1612 metais jį pasirodė piemenėliams. 1627 m. miestelyje pastatyta medinė bažnyčia, o 1663-iaisiais – Dievo Motinos apsireiškimo vietoje iškilo koplyčia. Atlaidai truks iki rugsėjo 15 dienos. (Pagal Eltos pranešimus)

Iš visur – apie viską

Algirdas Pužauskas

Prezidento Bill Clinton dviejų dienų viešnagė Rusijoje sutapo su jos gilia ūkine krize. Rusijos prezidentas B. Jelcin pripažino, kad Rusijos rublio vertė visiškai nukrito, ūkio reformos sustojo, didieji bankai paskelbė bankrutuojantys, o užsienio verslininkai sustabdė investavimus. Tie, kurie galėjo, atsiėmė savo pinigus ir išvyko. Kovo mėnesį pašalintas Rusijos vyriausybės vadovas Viktor Černomyrdin vėl pakviestas sugrįžti į savo buvusį postą, o naujasis premjeras Sergej Kirijenka atstatydyntas. Tokios permainos valdžioje dar labiau pakenkė rublio vertei. B. Jelcino planus sumaišė Dūmos atsisakymas patvirtinti buvusį premjerą V. Černomyrdiną. Prezidentas pagrasiino paleisti Dūmą ir paskelbti naujus rinkimus, tačiau neaišku, ar jam pasiseks sudaryti vyriausybę, kuri valdytų valstybę iki naujo parlamento išrinkimo. Opozicijos partijos jau numatė visuotinio Rusijos streiko datą ir grasina pašalinti prezidentą, kuris, anot jų, jau įrodė, kad nesugeba valdyti Rusijos: negali išlaikyti kariuomenės, surinkti mokesčius ir įgyvendinti perėjimo į laisvąją rinką planus. Rusija užsieniui jau išsiskolino apie 40 milijardų dolerių.

Liberalų demokratų vadovas Vladimir Žirinovskij pasiūlė Dūmai patvirtinti premjeru V. Černomyrdiną, palygindamas jį su "patyrusiu" chirurgu, kuris pasiuntė į lavoninę 200 pacientų, tačiau išgydė 200-ąjį. "Mums gaila tų dviejų šimtų, – kalbėjo V. Žirinovskij, – tačiau premjeras, kaip ir tas chirurgas, igijo patyrimo".

Dar blogiau elgėsi V. Žirinovskij, vėlų vakarą pasirodęs prie "Maskvos" viešbučio, kuriame buvo apgyvendintas JAV prezidentas su žmona. Atvykęs su dideliu būriu rėmėjų ir televizijos žurnalistų, liberalų partijos vadeiva šlykščiais žodžiais koliojo prezidentą B. Clinton, vadindamas jį idiotu, kurio doleriai teršia visą pasaulį. Išsitraukęs dolerio banknotą, V. Žirinovskij jį viešai sudegino, bjauriai šūkaudamas apie svečią iš JAV ir panele Moniką. Maskvos televizijos

KAS BUS RUSIJOJE?

stotis šią asmeninę V. Žirinovskio demonstraciją nuo pradžios iki galo parodė žiūrovams, tik šiek tiek prislopindama keiksmazodžius.

Rusijos kompartija reikalauja išdalinti vyriausybės narių postus Dūmoje atstovaujamoms partijoms. Komunistai siekia perimti svarbiausias ministerijas: vidaus reikalų, gynybos, užsienio reikalų ir finansų. Dūmos vadai siekia pakeisti Konstituciją. Viešosios nuomonės tyrimai parodė, kad Maskvos gyventojai netiki, jog dabartinis premjeras galėtų išvesti Rusiją iš dabartinės krizės. Net 90 procentų apklaustųjų pareiškė, kad jie nepasitiki V. Černomyrdinu, kuris jau turėjo galimybę veikti, tačiau nieko nepadarė, o tik atvedė šalį į bankrotą.

Prezidentas B. Clinton Maskvoje turėjo progos susipažinti ir su Rusijos opozicijos vadovais. Iš 450 išrinktų Dūmos atstovų 131 vieta priklauso komunistų partijai. Jos vadas Genadij Žiuganov pasakė prezidentui B. Clinton, kad Amerika ir Vakarų sąjungininkai – buržuazinės valstybės – savo draugu Rusijoje pasirinko girtuoklį, smukusios dorovės asmenį, kurį palaiko vos 7 proc. šalies gyventojų. Ši rudenį Rusijos kompartija minės savo įsteigimo šimto metų sukaktį. Komunistus Dūmoje palaiko dar apie 80 atstovų, priklausančių kairiosioms grupuotėms. Anot G. Žiuganovo, komunistai imasi gelbėti Rusiją iš buržuazijos pinklių.

Kompartija turi stiprias pozicijas ne tik Dūmoje. Ji Rusijoje leidžia apie 400 laikraščių ir žurnalų, valdo daug radijo stočių ir kelias televizijos stotis. Net ir neseniai sugrąžintas premjeras V. Černomyrdin, Dūmoje prašydamas patvirtinimo, užsiminė apie abipusių nuolaidų ieškojimą ir kai kurių pramonės šakų sugrąžinimą į seniai išbandytą centrinio planavimo kelią, kurio siekia komunistų partija.

Šalia komunistų aktyviau pradėjo veikti ir profesinės sąjungos. Streiką paskelbusi angliakasių profsąjunga. Jos atstovai, susirinkę prie Dūmos rūmų, susėdo ant laiptų ir kėlė triukšmą, šalmis dauždami marmurinius Maskvos pastato laiptus. Jie šaukė, kad darbininkams valdžia skolinga (pagal naują rublio vertę) apie 10 milijardų dolerių arba 78 milijardus rublių už atliktą darbą

Trys Rusijos bankai – "Unexim", "Menatep" ir "Most" rugpjūčio 25 d. paskelbė apie susijungimą į vieną banką. Jų direktoriai: Vladimir Potanin, Michail Chodorkovskij ir Vladimir Guginskij. Rugpjūčio 26 d. susijungė kiti du bankai – "Inkom Bank" ir "National Reserve".

Prezidento B. Jelcino sunkumus žymiai padidino pusiau slapta opozicijos agitacija prieš Rusijos rinkoje stipriai isitvirtinusius žydus. Ši seną antisemitizmo klausimą pajudino "New York Times" bendradarbis William Safire, gimęs 1929 m. gruodžio 17 d. Tai apžvalgininkas ir kritikas, 1978 m. laimėjęs Pulitzer apdovanojimą. Jis paskelbė, kad Rusijoje ekonominius reikalus tvarko ne tik jaunas žydų kilmės ekonomistas Anatolij Čiubais, bet ir labai praturtėjęs naftos bei dujų pramonės šulas, televizijos ir laikraščių savininkas Boris Berezovskij. Žydų kilmės esąs ir B. Jelcino į Maskvą perkeltas darbstus ir energingas buvęs Nižnyj Novgorodo gubernatorius Boris Nemcov. Jam buvo patikėtas vicepremjero postas. Dabar atleistas premjeras Sergej Kirijenka irgi esąs žydas. Tarp politinių partijų vadovų pagarsėjo žydų kilmės ekonomistas, laisvosios rinkos šalininkas Grigorij Javlinskij, net kandidatavęs į prezidento postą.

Minėto straipsnio, išspausdinto "New York Times", autorius W. Safire pabrėžia, kad žydų šeimoje užaugo ir dabartinis Rusijos užsienio reikalų ministras Jevgenij Primakov. Pusiau žydas esąs ir liberalų vadas Vladimir Žirinovskij. Daugelis neseniai iškilusių veikėjų slepia savo žydišką kilmę, prisimindami J. Stalino ir kitų sovietinių vadeivų antisemitinius išpuolius. Tačiau daug rusų pikta skundžiasi: "Štai kur mus nuvedė žydai."

KELIAIS SAKINIAIS

• Prezidentas B. Clinton, grįždamas iš Maskvos, sustojo Šiaurės Airijoje. Jis paragino airius užmiršti neapykantą ir atsisakyti smurto, ryžtingiau siekti taikos ir optimistiškai žiūrėti į ateitį. Amerika padėsianti Airijai.

• Tarptautinė žmogaus teisių organizacija "Amnesty International" paskelbė, kad Kinijoje 1997 metais mirties (Nukelta į 3 psl.)

Redakatoriaus skiltis

NUTAUTĖJIMAS LIETUVOJE

Nutautėjame, kai imame kartoti, kad Lietuva — tokia maža mažulytė, tarsi visai nereikšmingas taškelis žemėlapyje. Kai patys patikime ir kitus įtikinėjame: "Mes — maža tauta". Kam gi įdomus toks mažareikšmis? Imame ieškoti "didelių" ir sutapatiname save su jais.

Nutautėjimas prasideda tada, kai vietoje gimtosios kalbos žodžių imame kaišioti svetimžodžius, nors savieji reiškia visiškai tą patį. Pasirodo, kad mums jau net "nepatogu" vartoti tokią "provincialią" ar "senovišką" kalbą. Mes juk taip norime būti "moderniški". Mes kartais net nebežinome, kaip "išsireikšti" lietuviškai, nes svetimžodžiai taip įaugo į kasdieninę šnektą, kad nebepastebime, jog jie tik suteršė kalbą. Kodėl mums reikia "opinijos", jei dar turime savo nuomonę, kodėl "informuojame", "anonsuojame", "raportuojame", nors galime pasakyti, pranešti, paskelbti? Kodėl privalome "susikoncentruoti", nors puikiausiai galėtume susikaupiti? Galų gale nusiiveriame "kilerį", bet net tada neapsižiūrimė, jog tapome savo kalbos žudikais. Ne pasamdytais, bet savanoriais!

Kada mūsų laikais lietuvių daugiausia nutautėjo? Kad ir kaip skaudu būtų tai pripažinti, bet sparčiausiai nutautėjame dabar, atkūrę savo valstybę. Aukštus postus užimantiems ponaičiams nereikėjo Valstybės muziejaus, valstybinės televizijos. Net Mažvydo biblioteka — "nacionalinė". Bijome net ištarti žodį "valstybė". Ko čia gręžiotis į praeitį (nors jos ir nežinome)? Geriau maitinkimės "didžiarusiškomis" arba "didžialenkiškomis", šveicariškomis ar dar nežinia iš kur ištrauktomis "istorijomis", kuriose tarp senųjų miestų veltui ieškotume Vilniaus ar Kauno, Šiaulių ar Kėdainių.

Ne okupacijos, o dabartinių laikais Nidoje vos ne kiekviena pašiūrė buvo pasidabinusi vokiškais užrašais,

kol patys vokiečiai ėmė šaipytis iš tokio "paslaugumo". Kas gerbs mus, jei patys save niekiname? Pereikime bet kuria didesne Vilniaus gatve ir rasime aibę anglišku iškalbų bei pagal "abra-kadabra" pavyzdį sudarytų pavadinimų. Nuo sostinės neatsilieka ir Marijampolė. Antai, spauda pranešė, kad dėl Rusijoje kilusios krizės nebedirba "Vernitas". Jonavoje dūmus pučia "Achema". Jei skubate, jus paveš "Inriva", bijote — apdraus "Lindra", numirusį palaidos "Aterna". Taigi, ne paaugliai kalti, kad jie mėgsta "singlus" ir "šou".

Kasdieninis kalbos žudymas — visos tautos savižudybė. Kas išgelbės savižudį? Mokytojai ar vaikų darželių auklėtojai? Valstybinė kalbos komisija? Ministrai — Saulius Šaltenis ar Kornelijus Platelis? O gal nurodymą nebesityti iš savo kalbos išgirsime tik tada, kai jį pasakys Prezidentas?

Kai minėjome pirmosios lietuviškos knygos sukaktį, tada dar būsimasis Prezidentas priminė, jog netrukus bus minima Mikalojaus Daukšos "Postilės" sukaktis. Prieš keturis šimtus metų M. Daukša rašė: "Pagaliau jei aš ir jūs visi neturėtumėt iš tų lietuviškai verstų knygų kitokios pagalbos ir naudos, pakaks man ir to, kad tuo nors ir mažu savo darbu duosiu, kaip manau ir geidžiu, mūsiškiams progą ir paskatinimą mylėti, išlaikyti ir ugdyti gimtąją kalbą, nes tai mums visiems D.L.K. gyventojams yra [...] labai svarbu."

Negirdėti, kad kas ruošiasi šiam minėjimui. Vieni planuoja, kaip geriau paminėjus A. Puškiną, kiti suka galveles, kur pagarbiau įkurdinus sovietinių skulptūrų parką. Tik keistuolis Algimantas Taškūnas tolumoje Tasmanijoje susirūpinęs, kaip tautiečius prie gimtosios kalbos vėl pripratinti. Net nereikalingų svetimžodžių rinkinėlių išleido. Ar atsiras, kas juo naudosis?

Juozas Žygys

Nors karas vyko jau daugiau kaip dvi savaites, bet mes Lietuvoje gyvenome lyg po Dievo padangte — net negalvodami, kad greitai viskas pasikeis. Kad vokiečiai jau beveik baigia sutriuškinti Lenkijos armijas, mums nelabai terūpėjo. Buvo net tokių, kurie manė, kad Lietuva irgi turėtų Lenkiją pulti ir Vilniaus kraštą atsiimti. Bet iš dabartinės patirties taško žiūrint, buvo teisingai pasielgta, laikantis neutraliteto, nes jeigu būtume patys Vilnių atsiėmę, tai šiandien jo neturėtume. Lietuva būtų atrodžiusi kaip Vokietijos sąjungininkė. Iš tokios lenkai būtų viską gal net su kaupu atsiėmę. Be to, kariuomenė karo veiksmams buvo visai neparengta!

Viskas greitai pasikeitė, kuomet rugsėjo 17 d. raudonoji armija įsiveržė į Lenkiją. To mes nesitikėjome. Dabar jau tapo aišku, kad Lenkijos dienos gal tik ant vienos rankos pirštų suskaičiuojamos. Lietuvoje buvo paskelbta dalinė mobilizacija. Ne puolimui, bet sienų apsaugai. Reikėjo sulaukyti ir nuginkluoti bėgančius lenkus karius. Tokiai paskirčiai buvome pasirengę.

Lenkai, gavę iš sovietų durklų į nugarą, didelio pasi-

bausme buvo nuteista 3,000 žmonių. Ši bausmė jiems buvo įvykdyta. Tai yra 31 proc. mažiau, negu 1996 m. Tačiau Kinijoje sušaudyta daugiau žmonių, negu visame likusiame pasaulyje, kartu paėmus.

• JAV diplomatas Denis Ross, tarpininkaujantis Izraelio ir palestiniečių derybose, vėl lankėsi Viduriniuose Rytuose, ieškodamas susitarimo dėl taikaus teritorijų pasidalinimo.

• Amerikos Kongrese pasigirdo pikti kaltinimai Šiaurės Korėjai, kuri išbandė vidutinių nuotolių raketą, iššaudama ją į Japonų jūrą. Japonija pareiškė protestą, tačiau korėjiečiai aiškina, kad jie iššovė į erdvę palydovą. Raketa, dėl kurios kilo triukšmas, buvusi tik šio palydovo nešėja. JAV Senate nutarta pareikalauti, kad užsienio parama nebūtų teikiama Šiaurės Korėjai, jei ji toliau sieks pasigaminti branduolinį ginklą ir kurs pavojingas raketas.

KAI KARAS PRIE LIETUVOS SIENŲ ARTĖJO

priešinimo nebeparodė. Jų jėgos buvo menkos dar ir dėl to, kad jokio puolimo jie nesitikėjo. Vilniaus igula buvo gana menka. Rusai Vilnių užėmė per porą dienų. Vilniui kritus, prasidėjo lenkų plūdimas į Lietuvą. Be didelių sunkumų ir nesusipratimų buvo internuota apie 13,000 karininkų ir kareivių, o taip pat apie 60,000 civilių atbėgėlių. Tarp jų buvo ir J. Pilsudskio žmona, ir net kino aktorė, vaidinusi Barboros Radvilaitės rolę. Manau, kad abi buvo apgyvendintos "Lietuvos" viešbutyje. Gana greitai jos per Švediją išvyko į Angliją, savo kalbose Lietuvai gero žodžio taip ir nesuradusios. O juk Lietuvai buvo didelė našta išlaikyti apie 70,000 nekviestų svečių. Generolai ir šlėktelės reikšdavo įvairius reikalavimus. Bet kuomet Lietuvą užėmė Raudonoji armija, tai ir jų geras gyvenimas, ir reikalavimai pasibaigė. "Metropolyje" lenkiškai daugiau nebesigirdėjo. Manau, kad ir "Lietuvos" viešbutyje daug kambarių ištuštėjo arba kiti neprašyti svečiai juose apsistojo.

Nors nei oficialiuose pranešimuose, nei spaudoje nebuvo užsimenama, bet gatvėse ir baruose girdėjosi kalbos, kad rusai pažadėjo Vilnių Lietuvai sugrąžinti. Tačiau tuo metu vyko Vilniaus apiplėšimas. Buvo kalbama, kad raudonoji armija ardo fabrikus ir jų įrangą veža į Rusiją. Tokios žinios rodė, kad rusai

greičiausia nesirengia Vilniuje pasilikti. Juk jeigu numatyta likti, tai fabriku nedraskytų.

Tais laikais mums atrodė svarbiausia, kad Vilnių, nors ir apiplėštą, Lietuvai sugrąžintų. Mums tada rusai neatrodė tokie baisūs. Lietuvos santykiai su latviais nebuvo labai draugiški, apie Lenkiją nebuvo nei ko kalbėti, o vokiečiai irgi mūsų Klaipėdą atplėšė. Tai kas mums buvo likę? Tik dabar tapo aišku, kad rusų agentai paleisdavo gandus, kurie mums buvo mieli.

Klaipėdos atplėšimo metu sklido gandai, kad Minske kaupiama kariuomenė, o sovietų laivynas išplaukė į jūrą. O Lenkijos ultimatumo metu sklandė malonios žinios, kad Minske lyg tai yra 300 tankų su lietuviškais ženklais. Tokie gandai galėjo būti ir iš lietuviškų šaltinių. Gal jie buvo skirti gyventojų nuotaikai pakelti? Daugelis tokių žinių ateidavo iš pažįstamų saugumiečių ir policijos tarnautojų. Šiaip ar taip, bet žinios apie galimą Vilniaus sugrąžinimą buvo mūsų ausims malonios. Tik štai Pupų Dėdė šiek tiek nuotaiką sugadino uždainavęs:

— Vilnius mūsų, o mes — rusų!

Red. pranešimas: Neseniai mūsų apžvalgininkas J. Žygys lankėsi Lietuvoje. Iš Palangos atsiųsioje sveikinimo atvirutėje jis pranešė, kad nuo rugsėjo 4 d. savaitę viešės Paryžiuje.

Iš visur — apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

• Krasnojarsko gubernatorius, atsargos generolas Aleksandr Lebedj, Maskvoje susitikęs prezidentą B. Clinton, pasakė jam, kad padėtis Rusijoje šiandien yra pavojingesnė, negu buvo 1917 metais — prieš bolševikų maištą.

• Lenkų katalikai, nepaisydami kardinolo Glempo draudimų, toliau stato kryžius netoli karo metais nacių įkurtų Auschwitz-Birkenau mirties stovyklų, kuriose žuvo šimtai tūkstančių Europos žydų, čigonų ir kitų tautybių kalinių. Pasaulio žydų organizacijos protestuoja prieš kryžių statymą, tačiau tūkstančiai lenkų tvirtina, kad stovyklose žuvo ir daugybė lenkų. O kryžiai yra ne politinis, bet religinis ženklas. Lenkai ten meldžiasi už visus žuvusius.

• Praėjus metams nuo Velso princesės Dianos mir-

ties, jos sūnūs — 16-metis princas William ir 13-metis princas Harry — kreipėsi su prašymu nutraukti jų motinos mirties minėjimus ir viešas iškilmes. Jie esą dėkingi už mamos pagerbimą, tačiau tie minėjimai tik didina skausmą šeimai, kurią ji turėjo palikti.

• Ponia Hillary Clinton, atvykusi iš Maskvos į Šiaurės Airiją, pagyrė Airijos moteris už jų vaidmenį, siekiant taikos. Ji paragino aires dar aktyviau pasakyti "gana" sprogdinimų ir žudynių šalininkams.

• JAV ambasadoje, įsikūrusioje Kuveite ir Filipinuose, buvo sustiprintos apsaugos priemonės, nes gauta žinių, kad jų pastatams gresia teroristų antpuoliai. Daug kur sumažintas diplomatinis atstovybių tarnautojų skaičius.

• Po didžiulių potvynių, įvykusių Kinijoje, upių vanduo labai pakilo Indijos šiaurinėse valstijose. Žuvo daugiau kaip tūkstantis žmonių.

LIETUVOS VAIKAI

(Tęsinys. Pradžia - 23 nr.)

Gydytojos Raden namuose turėjome nedidelį kambarėlį su bendra virtuve. Kitame kambarėlyje gyveno Antanas Kairiūkštis su žmona Vera.

1951 metais sausyje gimus dukrytei, mokslus teko nutraukti: nebuvo įmanoma pragyventi iš Leono atlyginimo. Kai dukrytei suėjo 2 mėnesiai, teko ir vėl pradėti dirbti. Pavyko įsidarbinti Vandens kelių poliklinikoje. Pradžioje statistike, vėliau procedūrine seserimi, o dar vėliau – poliklinikos vyr. seserimi. Mažylę prižiūrėdavo 13-14 metų mergaitė, kuri gyveno kartu su savo motina mūsų virtuvėlėje.

1952 metais gimus sūnui Vytautui, mums daug padėjo Bronė. Ji nebeėjo į darbą, šeiminkavo namuose ir prižiūrėjo abu vaikus, kuriuos labai mylėjo. Po metų pavyko gauti valdišką butą iš rastų patatytame name. Ten buvo nedidelė virtuvė ir kambarys. Namas aptvertas aukšta tvora. Įsigijome vištą, kurias vasarą laikydavome tvartelyje, o žiemą – virtuvėje po stalu. Nusipirkome ir ožką. Aš niekuomet nebuvau melžusi nei karvės, nei ožkos, tad pradžioje labai nesisekė, bet išmokau. Leonas laikydavo ožką už ragų, kad ši nuo manęs nepabėgtų, o aš ją skubiai melžiau. Todėl vaikams turėjome kiaušinių ir pieno, kurių būdavo sunku nusipirkti.

Į Jakutską persikėlė gyventi ir Čarneckų šeima, Stašenis Algirdas su žmona Danguole Pranaityte (dabar abu – jau mirę), Algirdo sesuo Gražina. Vėliau, po Stalino mirties į Jakutską iš Šiaurės atvyko išlikę gyvi kiti lietuviai tremtiniai.

Atsimenu Stalino mirties dieną. Aš tada dirbau poliklinikoje. Staiga buvo įsakyta visiems darbuotojams susirinkti į sveikatos skyrių. Kambario viduryje stovėjo raudona vėliava, o aplinkui susėdę darbuotojai verkė tikrai gaudžiai, gailėdami mirusio "tėvo". Sėdėjau tylėdama, o širdyje nejaučiau jokie gailėsčio tam, kuris sugriovė gyvenimą tūkstančiams mano tautiečių ir okupavo mūsų brangiąją Tėvynę... Tik didelis noras grįžti, tik viltis ir tikėjimas, kad vis tiek grįšime, mums ir suteikė tvirtybės iškęsti visus tuos baisius pažeminimus ir sunkumus.

Jakutske lietuviai tremtiniai tarpusavyje palaikė ryšius. Lankėmės vieni pas kitus ir nekantriai laukėme tos laimingos dienos, kada galėsime grįžti į Tėvynę. Vasarą sekmadieniais važiuodavome į taigą (didžiulius miškus)

**Elena-Aldona
Endziulaitytė-Pivoriūnienė**

uogauti. Jonas Uboravičius dirbo vairuotoju. Jis į sunkvežimio kėbulą įsidėdavo lentų. Susėdę ant jų, prilaikydami vieni kitus, vykdavome į taigą ypatingai blogais Jakutijos keliais. Bet uogauti būdavo didžiulis malonumas. Nepraėinamuose miškuose augo labai daug bruknių. Užėję raudonuojantį plotą, sėdavome uogas specialiais metaliniais samtukais. Miškuose augo ir raudonųjų serbentų krūmai, tad ir šių uogų retkarčiais prisirinkdavome. Bruknes supildavome į medines statines. Ūogos sandėliuke žiemą sušaldavo ir primindavo mažus karoliukus. Visą žiemą turėdavome uogų. Jas valgydavome žalias, kartais išsivirdavome kisielių, netgi uogienę. Rudenį užraugdavome statinę kopūstų. Pavasarį, gavę kur nors laukuose plotelį žemės, su kastuvais ji sukasdavome, išravėdavome aukštas žoles ir pasodindavome bulvių. Žemė čia labai gera: bulvės netręštos ir netgi nelabai prižiūrimos, užaugdavo visai neblogos. Tad jau nebebadavome. Retkarčiais turguje nusipirkdavome ir mėsos – zuikienos. Už 15 rublių būdavo galima nusipirkti nemažą zuikį. Iš mėsos kombinato parsiveždavome kaulų. Mėsos ant jų nebūdavo, tačiau išsivirdavome sultinį. Išmokome kepti ir rusiškus pyragaičius su kopūstais, bulvėmis, morkomis, o kartais – ir su mėsa.

Šulinių niekur nebuvo. Iš miesto centre esančio vandentiekio statinėmis vežiodavo vandenį į namus. Užmokėjus vežėjui ir nurodžius adresą, vanduo būdavo pristatomas į namus. Tekdavo jį kibirais perpilti į savo statines. Taip mes, lietuviai, ir čia prisitaikėme prie esamų sąlygų.

1954-55 metais pavyko susirasti gimines Amerikoje. Vokiečių laikais Lietuvoje buvo rasti sąrašai tų, kuriuos sovietų valdžia buvo numatę išstremti į Sibirą. Tuose sąrašuose buvo visa mūsų mamos giminė. Tad du jos broliai ir trys seserys su šeimomis išvyko iš Lietuvos. Išsivežė ir savo tėvus – Joną Grigaitį-Grigaliūną ir jo žmoną Moniką.

Pirmoji mums pradėjo rašyti vyresnioji mamos sesuo – advokatė Birutė Novickienė. Po to visi giminės, kiek galėdami, mus šelpė ir rėmė moraliai. Pirmąjį siuntinį gavome, būdami Jakutske, nuo tetos Monikos Žukauskienės. Mes labai džiaugėmės, nes jame buvo rūbai ir apavas visai mūsų šeimai. Pasijutome

turtingais, nes mūsų senieji skudurai buvo jau seniai nusidėvėję. O vėliau tetos – Birutė, Monika, Baniutė, dėdės – Kęstutis ir Algirdas, net senieji seneliukai mus šelpė tiek Jakutske, tiek ir sugrįžus į Lietuvą. Jų siunčiama pagalba padėjo mums atsistoti ant kojų, o ypač praverė man sunkokais studijų metais. Ačiū jiems, brangiesiems. Kažin, ar be jų pagalbos būčiau galėjusi baigti institutą.

1955 metais Leono sesuo Bronė gavo leidimą išvykti į Lietuvą. Jos vyras Stasys Goralis grįžo po septynerių kalėjimo metų ir jau dirbo Utenoje gydytoju. Gi žmona po vyro suėmimo, buvo išstremta drauge su savo broliu ir išgyveno tremtyje 14 metų.

Pinigų kelionei neturėjome. Žadėjo paskolinti p. Stanišauskienė su sąlyga, kad mes tuos pinigus jai grąžinsime. Gavusi pinigus ir susikrovusi savo menkus skudurėlius, Bronė išvyko į Lietuvą. Po kelių mėnesių ji grąžino skolą. Utenoje gyveno ir jos motina bei dvi Lietuvoje pasilikusios dukterys – Nijolė ir Gražina. Drauge su Brone vykti Lietuvon gavo leidimą ir Leonas. Pagaliau 1956 metais gavau leidimą ir aš. Mums buvo išduoti pasai, kurių 15 metų neturėjome.

Iškilo pinigų problema. Kelionė tolima, o pinigų nėra. Vandens kelių poliklinikoje, kurioje tada dirbau, daugumą personalo sudarė buvę tremtiniai rusai arba jų vaikai. Darbuotojai buvo labai nuoširdūs, draugiški ir, kiek galėdami, stengėsi padėti. Jie išrūpino du nemokamus bilietus plaukti laivu iš Jakutsko iki Zajarsko. Mums net pavyko gauti atskirą dvivietę kajutę.

Iš tuberkuliozinio dispancerio pasiskolinome arklių ir vežimą. Susikrovėme visą savo mantą, ant jos pasisodino me vaikus ir patraukėme į turgų. Prekyba vyko puikiai, nes tais laikais ką nors nusipirkti parduotuvėje buvo sunku. Pardavėme net seną primusą, anglimi šildomą laidynę, šaukštus, peilius, visokius gelžgalius, plaktukus, vinis, mažiau reikalingus rūbus, senus veltinius ir net "šimtašiules". Pavyko sukaupti 10 tūkst. rublių sumą. Buvome laimingi, nes galėjome jau vykti į Tėvynę.

Mus išlydėti į prieplauką atėjo Algirdas Stašenis. Jie abu su Leonu sunešė į garlavį mūsų daiktus ir vaikus. Ilgai mojavome jam, pasilikusiam krante, o laivas mus po 15-os tremties metų gabeno į namus.

PASAULIS IR LIETUVA

*** KAS VALDYS RUSIJĄ?** Einantis Rusijos federacijos premjero pareigas Viktoras Černomyrdinas vyriausybės posėdyje pranešė, kad buvo susitikęs su Borisu Jelcinu ir atsisakė savo kandidatūros į Rusijos ministro pirmininko postą. "Jeigu Černomyrdinas šiandien yra kliuviny, tuomet aš atsisakau savo įgaliojimų", - pareiškė V.Černomyrdinas. Jis pranešė, kad pasiūlė prezidentui Jevgenijaus Primakovo kandidatūrą. Viktoras Černomyrdinas, kalbėdamas per televiziją, išpėjo, kad kairioji opozicija rengia "šliaužiantį perversmą", siekia nušalinti prezidentą, forsuočiai demontuoti politinę ir konstitucinę santvarką ir atkurti senąją tvarką. (INTERFAX)

*** RUSIJĄ: BAUSMĖS VISIEMS "TINKA".** Rusijos Valstybės Dūmai ruošiantis svarstyti Rusijos ekonominių sankcijų Latvijai įstatymą, Valstybės Dūmos NVS reikalų ir ryšių su tėvynainiais komiteto vicepirmininkas Anatolij Čchojev pranešė, kad sankcijų planas buvo parengtas prieš metus ir buvo numatytas skirti Estijai. (BNS)

*** NEMOKA PENSIJŲ.** Rusijos ambasadorius Estijoje Aleksej Gluchov susitikime su čia gyvenančiais Rusijos kariais-pensininkais pareiškė, kad pensijų mokėjimas atsinaujins suformavus Rusijos vyriausybę. Tuo tarpu Rusijos ambasados Latvijoje spaudos tarnyba pranešė, kad kol kas nežinoma, kada bus atnaujintas pensijų mokėjimas. (BNS)

*** V. VARENIKOV ŽADA PADĖTI.** Rusijos Valstybės Dūma ketina rekomenduoti vyriausybei pirmumo tvarka suteikti finansinę paramą Antrojo pasaulinio karo veteranams, gyvenantiems Baltijos valstybėse. Apie tai rašoma Dūmos Veteranų reikalų komiteto pirmininko Valentino Varenikovo laiške rusų frakcijai Estijos parlamente. (Šis generolas buvo vienas iš svarbiausių kruvinųjų įvykių organizatorių Lietuvoje 1991 m. sausyje. Jo vadovaujama kariuomenė įvykdė masines žudynes Azerbaidžiano sostinėje Baku - red.) (INTERFAX)

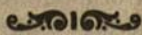
*** KOMISIJA.** Lietuvos prezidento Valdo Adamkaus pirmadienį pasirašytu dekretu įkurta tarptautinė komisija, kuri įvertins nacių ir sovietų okupacijos metų nusikaltimus Lietuvoje. Lietuvos prezidento konsultantas Julius Šmulskštys sakė, jog komisija sieks atsakyti į daugelį klausimų, susijusių su žydų ir lietuvių genocidu. Komisijai vadovaus Seimo narys Emanuelis Zingeris. (REUTERS)

*** BANDYMAI IŠPROVOKUOTI KRIZĘ.** Lenkijos prezidentas Aleksandr Kwasniewski paragino žurnalistus nedramatizuoti įvykių Rusijos ekonominiame ir politiniame gyvenime, tuo keliant paniką pasaulio rinkose. "Jeigu jūs kiekvieną dieną daug kartų kalbėsite apie katastrofą, tai tokia nelaimė gali ir įvykti", - sakė Kwasniewskis. Jis kalbėjosi su žurnalistais Lietuvoje vykstančios konferencijos, skirtos regiono saugumui, metu. Vienas Lietuvos-JAV žurnalo bendradarbis Kwasniewski'o paklausė, ar finansinė ir politinė krizė Rusijoje gali sužlugdyti Rytų Europos valstybių siekį įstoti į Europos Sąjungą (ES). Prezidentas atsakė, jog šie dalykai yra nesusiję tarpusavyje. Tokiam Kwasniewski'o atsakymui pritarė ir Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus. (DPA)

*** NUSIVYLĖ TUŠČIAIS PAŽADAIS.** Lietuvos atstovai saugumo konferencijoje Vilniuje kritikavo NATO dėl to, kad Rusijos nepastovumo akivaizdoje naujų narių priėmimas vyksta pernelyg lėtai. Valdanciosios konservatorių partijos atstovas Audronius Ažubalis sakė, kad jo apygardoje rinkėjai nusivylę ir NATO pažadus vadina tuščiais žodžiais. Danijos gynybos ministras Hans Haekkerup mėgino ginti NATO teigdamas, kad dėl geopolitinių priežasčių negalima nepaisyti Rusijos. Jis siūlė pasijusti NATO kėdėje ir suprasti esamus sunkumus. A. Ažubalis atsakė, kad jie turi savo kėdes ir klausė, kaip jų kėdėse elgtųsi NATO atstovai. (DPA)

*** KARALIAUČIAUS KRAŠTE.** Neramu Lietuvos kaimynystėje. Pastaruoju metu kaliningradiečiai tarsi prieš karą karštligiškai apsirūpina pačiomis būtiniausiomis prekėmis: degtukais, druska, cukrumi, kruopomis, miltais. Žmonės perka gerojai pabrangčius maisto produktus, praneša "Kau-no diena". Laikraščio žiniomis, Rusijos Baltijos laivyno vadas admiralas V. Jegorov pranešė stulbinančių dalykų. Baltijos laivynui valstybė šiuo metu skolinga 700 milijonų rublių, atlyginimų laukiama po 4-5 mėnesius. Anot laivyno vado, maisto atsargų belikę vos 40 dienų. (ELTA)

*** PRAŠO PAGALBOS.** Murmansko srities gubernatorius Jurij Jevdokimov paprašė Suomijos, Norvegijos ir Švedijos pagalbos, kadangi sričiai nebetiekiami maisto produktai. Suomijos pareigūnų teigimu, Jevdokimov sakė, jog apie 500 tūkst. Kolos pusiasalio gyventojų trūksta mėsos, sviesto, cukraus ir aliejaus. Švedijos Norboteno regiono administracijos vadovas Bjorn Rosengren teigė, kad J. Jevdokimov į jį kreipėsi su panašiu prašymu. Iš Norvegijos į Murmansko sritį išvyko sunkvežimiai su maisto produktais. (DPA)

NĖRA RAMYBĖS BE TEISINGUMO

Ona Voverienė

Sovietinis genocidas Lietuvoje buvo labai žiaurus. Verta vos ne kasdien prisiminti tuos skaičius:

1940-1959 metais Lietuva neteko 1,122,660 žmonių.

1940 m. liepos 11-14 ir 18-19 dienomis suimta 2,000 Lietuvos vadovaujančių darbuotojų. 1941 metais suimti ir įkalinti Norilske, prie Lamos ežero ir kituose lageriuose 6,500 Lietuvos karių ir karininkų. 1940-1941 metais išžudyta 9,500 Lietuvos žmo-

nių. Sukilime prieš okupantus krito 2,000. 1940-1941 metais į Sibirą ir kitas SSRS vietas ištremta 34,260 žmonių.

Per tris masinius trėmimus 1946-1947 metais ištremta 120,000 lietuvių. Paskirai areštuotų ir išgabtų 1944-1948 metais į lagerius – 48,000. Masinis ūkininkų trėmimas 1948 m. gegužės 22 d. – 105,000. Masinis miestiečių trėmimas 1949 m. vasario 24 d. – 120,000. Trėmimai

1950 m. kovo-balandžio mėnesiais – 41,000. Trėmimai 1951, 1952, 1953 metais – 21,000. 1948-1953 metais areštuotų – 25,000.

Dėl nepakeliamų sąlygų tremtyje žuvo 28,000, tarp jų – 6,000 vaikų. Konclageriuose nukankinta ir žuvo 20,000 lietuvių. Baudžiamųjų akcijų metu Lietuvoje nužudyti 26,556 žmonės. 1944-1952 metais išžudyta Lietuvos partizanų – 38,631 (Lietuvos SSR

saugumo ministro Martavičiaus 1952 m. rugsėjo 20 d. pasirašyta suvestinė).

Priverstinai mobilizuoti į okupanto kariuomenę 108,378 Lietuvos vyrai. 25,000 jų žuvo fronte (A. Damušio, Z. Juškevičiaus, A. Šimėno, N. Gaškaitės duomenys).

Tai tik skaičiai. O žudymų faktai, kankinimų ir tyčiojimasi iš Lietuvos žmonių metodai – šiurpūs, sukrečiantys, stingdantys kraują. Ir nei

vieno kalto, nei vieno nuteisto... Argi tai ne įžūlus tyčiojimas iš Lietuvos žmonių? Ir kieno čia – aukos ar budelio – pažeistos žmogaus teisės?

Įkūrus Tarptautinį kriminalinį teismą, pasaulis laukia mūsų, daugiausia Europoje nukentėjusios nuo sovietų ir nacių genocido tautos, pasiūlymų, atkuriant teisingumą.

(Iš "Lietuvos aidas" š.m. 153 nr.)

PASIAUKOJIMAS TĖVYNEI

Visa APPLE veikla tikrai yra verta specialios studijos. Šiame rašinyje norime supažindinti tik su vienos šiai organizacijai priklausančios lietuvių šeimos, gyvenančios JAV, Ohio valstijos Klyvlendo (Cleveland) mieste veikla. Tai Amanda Gelažytė-Muliolienė ir Algirdas Muliolis.

1944-jų metų vasarą kartu su tėveliais išbėgusi iš gimtojo Bučiūnų kaimo Šiaulių apskrityje, penkerius metus iškentusi sunkią dalią Vakarų Europos pabėgėlių stovyklose, ji 1949 m. rudenį atvyko į JAV. 1960 m. moterų kolegijoje įsigijo bakalauro laipsnį ir pradėjo dirbti mokytoja. Kartu su vyru Algirdu užaugino ir išmokslo keturis vaikus, kalbančius lietuviškai.

Kai jauniausias sūnus pradėjo lankyti vaikų darželį, Amanda vėl grįžo į ją traukiantį mokytojos darbą. Dirbdama ji kopė į mokslo aukštumas: baigė Klyvlendo valstybinį universitetą, įsigydama magistro laipsnį iš matematikos ir tikslųjų mokslų dėstyto metodos. Po to ji 20 metų dirbo Šv. Augustino akademijoje – dėstė matematiką, fiziką, chemiją ir informatiką. 15 metų vadovavo matematikos skyriui, o nuo 1994-jų metų dirbo mokymo technologijos koordinatorė. 1991 metais Amanda buvo išrinkta Klyvlendo katalikų diecezijos iškiliosios mokytojos premijai. "Microsoft" bendrovė bei "Mokymo technologijų" žurnalas 1997 m. apdovanojo Amandą Ohio valstijos technologijos Metų mokytojos premija.

Žymi pedagogė trylika metų dirbo patriotinį darbą – mokė lietuvių vaikus šv. Kazimiero lituanistinėje mokykloje. Ji išvertė iliustruotą žodyną mažiesiems "Mano žodynas" ir buvo I-jo skyriaus pratimų bendraautorė. Abi mokymo priemonės išleido JAV Lietuvių bendruomenės švietimo taryba.

A. Muliolienė yra žinoma lietuvių skautų organizacijos veikėja. Ji tapo skaute

Amanda Muliolienė pasakoja apie APPLE veiklą.

A.a. V. Bacevičiaus nuotr.

1947 m., dar besimokydama Vakarų Europoje. Ji tapo skiltininke, draugininke, tuntininke. Buvo "Gintaro" mokyklos vedėja. Ji padėjo kitiems ir pati organizavo skautų stovyklas, pravedavo jose užsiėmimus. Ji liko ištikima skautybės idealams per visą gyvenimą.

Kaip APPLE organizacijos narė, Amanda pirmą kartą atvyko į Lietuvą 1993-ųjų vasarą. Ji atsivežė iš "Casio" bendrovės gautas dovanas – 20 grafinių skaičiuotuvių, kurie Lietuvoje ir dabar mažai žinomi. Nė vienas iš atvykusių į kursus Lietuvos mokytojų nebuvo su jais dirbęs. A. Muliolienė keletą vasarų mokė jais naudotis. 1993 m. pedagogų kursuose dalyvavo 1094 mokytojai. Amanda koordinavo tikslųjų mokslų ir matematikos srautų darbą Vilniuje, Klaipėdoje ir Birštone.

Lietuvos mokyklose plintant kompiuteriams, Amanda viena pirmųjų Lietuvoje pradėjo mokytį pedagogus, kaip dirbti su kompiuteriu. Savo atostogų metu atvykdama į Lietuvą, ji nemokamai dėstė ilgalaikiuose APPLE kursuose penkerius metus – nuo 1993 iki 1997 metų. Šiose kelionėse Amandą lydėjo ir padėjo praveisti 3-4 savaitių kompiuterių kursus jos vyras – puikus kompiuterių specialistas Algis Muliolis, baigęs Klyvlendo taikomojo meno mokyklą ir 40 metų išdirbęs sveikintų bendrovėje.

Kaip viena aktyviausių ir stropiausių kursų dėstytojų, Amanda Muliolienė 1996 m. buvo išrinkta į APPLE organizacijos direktorių tarybą. X-jo pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziume ji perskaitė gana platų apžvalginį pranešimą "APPLE įtaka Lietuvos švietimui".

Bene labiausiai jaudinančią pedagoginį žygi Amandos ir Algirdo šeima atliko šią žiemą Lietuvoje. Jie abu seniai išėjo į pensiją, kuri dabar yra jų vienintelis pragyvenimo šaltinis. Pensija nėra tokia, kad jie galėtų daryti dides išlaidas. Tačiau juos abu užvaldė mintis, kad reikia išmokyti kiek galima dau-

giau Lietuvos mokytojų dirbti kompiuteriais. Jie nutarė, kad reikia rengti tris savaites trunkančius kompiuterių kursus atskirose didesnėse miestų vidurinėse mokyklose ir išmokyti naudotis kompiuteriu visus tos mokyklos pedagogus ir net aukštesniųjų klasių mokinius. Amanda ir Algirdas susitarė su Vilniaus Užupio vidurinės mokyklos – augančios gimnazijos vadovais, suderino laiką ir kursų tvarkaraštį. Tam pritarė Lietuvos pedagogų kvalifikacijos instituto direktorius G. Rudzinskas. Abu dėstytojai atsivežė šešis APPLE kompiuterius ir 1998 m. sausio 26 – vasario 23 dienomis išmokė šios mokyklos pedagogus jais naudotis. Kiekvienas mokytojas gavo oficialų šių kursų baigimo pažymėjimą. Popiečio valandomis dirbti kompiuteriu mokėsi mokiniai.

Šį kartą Amanda ir Algirdas Mulioliai ne tik veltui pravedė beveik mėnesį trukusius kursus, bet iš savo pensijos pirkosi ir kelionės bilietus. Negana to, išvykdami iš mokyklos, jie paliko mokyklai pašalpą – 500Lt., kad būtų galima nusipirkti priedus prie kompiuterio. Šią dovaną jie perdavė išvykimo momentu,

GUBERNATORIAUS PADĖJĖJA PAT MICHALSKI – LIETUVIŠKOS VEIKLOS RĖMĖJA

Illinois gubernatoriaus įstaigos vykdomoji direktorė D. Mulcahy Fitts, Čikagos lituanistinės mokyklos tėvų komiteto atstovė Rūta Mockuvienė su gubernatoriaus Jim Edgar skirtu žymeniu ir gubernatoriaus padėjėja tautybių reikalams Pat Michalski.

"LIETUVOS AIDAS"

– Vilniuje leidžiamas patriotinės minties dienraštis, siunčiamas oro paštu: kas savaitę po 5 numerius voke, skaitytojus pasiekia per 7 dienas. Lietuvos paštui nuo š.m. birželio 1 d. siuntimo kainą pakėlus 43% (\$40 – per metus), dabar "Lietuvos aidas" prenumerata JAV-ose kainuoja: metams – \$170, pusei metų – \$90, ketvirčiui – \$46. Čekius rašykite "Lietuvos aidas" vardu ir siųskite "Lietuvos aidas" įgaliotiniui JAV – Broniui Juodeiui: 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514-2914 USA. Tel. (630) 986-1613.

kad išvengtų pedagogų padėkos. Visa tai – tikro patriotizmo ir pasiaukojimo viršūnė! Tuomet negalėdami deramai padėkoti Jums, gerbiame Amanda ir Algirdai, su nuoširdžiu dėkingumu darome tai per žinomą lietuvių savaitraštį "Dirvą".

Vilniaus Užupio vid. m-los mokytojų vardu:

dir. Vladas Malcevičius
mokyt. Juozas Normantas

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖJE

(Iš valdybos ataskaitinio pranešimo)

1. Pasaulio Lietuvių bendruomenės IX-jame seime 1997 liepos 1-7 dienomis Vilniuje, Lietuvoje, 99 seimo atstovams balsuojant už žemiau išvardintus kandidatus, 5 atstovams balsuojant prieš juos ir 10 atstovų susilaikius, buvo išrinkta PLB valdyba trejų metų kadencijai: Tomas Bartusevičius (Vokietija), Danutė Čornij (Ukraina), Vytautas Kamantas (JAV), Rasa Kurienė (Kanada), Milda Lenkauskienė (JAV), kun. Edis Putrimas (Kanada), Algis Rugienius (JAV), Audrius Šileika (Kanada), prof. dr. Vytis Viliūnas (Rusija), Gabrielius Žemkalnis (Australija), ir Horstas Žibas (JAV). 1997 liepos 5 d. Vilniuje PLB valdyba savo pirmininku išsirinko Vytautą Kamantą.

2. Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos suvažiavime per jaunimo kongresą 1997 metų liepos mėnesį JAV rytiniame pakraštyje buvo išrinktas dabartinis PLJS pirmininkas Rimas Baliulis iš Vokietijos. Jis pagal PLB Konstituciją PLB valdybos pilnateisiu nariu.

3. Pagal PLB konstitucijos 27-tą straipsnį 1997 lapkričio mėnesį į PLB valdybą buvo kooptuota Regina Kučienė, kaip PLB Švietimo komisijos pirmininkė.

4. PLB valdyba pareigas perėmė ir pradėjo darbą 1997 rugpjūčio 24 Lemonte, Illinois, JAV. Apie PLB valdybos darbus bei planus yra pranešama kiekvieną mėnesį per "Pasaulio lietuvių". [...]

6. Visi PLB valdybos vicepirmininkai rūpinasi ir specialiomis sritimis: Tomas Bartusevičius – ryšiais su Vakarų Europos kraštų Bendruomenėmis ir Jaunimo sąjungomis, Danutė Čornij – ryšiais su Rytų kraštų Bendruomenėmis ir Jaunimo są-

jungomis, abiemis artimai bendradarbiaujant su PLJS pirmininku Rimu Baliuliu; Regina Kučienė – švietimu; Rasa Kurienė – kultūra; kun. Edis Putrimas – ryšiais su vyskupu lietuviams katalikams išeivijoje Pauliumi Baltakiu bei kitų religijų atstovais, religijos bei šeimų ir jaunimo reikalais, jaunimo stovyklomis, specialiais projektais; Audrius Šileika – sportu; prof. dr. Vytis Viliūnas – ryšiais su aukštojo mokslo įstaigomis ir lietuvišiais mokslininkais; Gabrielius Žemkalnis – ryšiais su Australijos ir Naujosios Zelandijos bendruomenėmis, dirba PLB atstovu Lietuvoje; Horstas Žibas – finansiniais reikalais. Vykdomieji vicepirmininkai – Milda Lenkauskienė ir Algis Rugienius – kartu su pirmininku planuoja bei koordinuoja PLB veiklos ir darbų vykdymą, suvažiavimus, konferencijas, posėdžius ir pavaduoja pirmininką. Pirmininkas Vytautas Kamantas rūpinasi valdybos narių darbų koordinavimu, informavimu, administraciniais reikalais, "Pasaulio lietuvių" leidimo ir kitais darbais. Visi PLB valdybos nariai negauna jokio atlyginimo.

7. PLB valdybos išdinininku buvo pakviestas Juozas Lukas iš Grand Rapids, Michigan, JAV.

8. PLB valdybos talkininku archyvų, knygų ir kitiems panašioms reikálams tvarkyti buvo pakviestas Viktoras Kučas. Jis dirba Lemonte įstaigoje ir sandėliuose be atlyginimo, bet jo projektų finansavimui gauta lėšų iš Lietuvių fondo.

9. PLB valdybos viena raštinė pasiliko ir toliau Pasaulio lietuvių centre Lemonte: PLB Valdyba, 14911 127th Street, Lemont, IL, 60439-7417, USA. Lemonte

yra telkiamas PLB valdybos archyvas, laikomos knygos, atliekami kai kurie darbai. Pagrindiniai PLB raštinės darbai yra atliekami Grand Rapids mieste pirmininko adresu: 1107 Pinewood Drive NW, Grand Rapids, MI, 49544-7969. PLB valdybos telefonas 616-791-7333; faksas 616-791-7888; e-mail: PLBValdyba@aol.com pirmininko e-mail: Kamantas@aol.com

10. PLB atstovybė ir jos įstaiga labai gerai veikia Lietuvos Respublikos Seimo rūmuose Vilniuje, Lietuvoje, kur Virginija Grybaitė dirba kaip atstovybės administratore. Atstovybei buvo paskirta šiek tiek lėšų kompiuterių sistemų pagerinimui. [...] Nuo 1998 vasario mėnesio pradžios atstovybėje sėkmingai darbuojasi dabartinis PLB atstovas, PLB valdybos vicepirmininkas Gabrielius Žemkalnis.

11. Pasaulio Lietuvių bendruomenės (kaip Illinois valstijoje, JAV, registruotos pelno nesiekiančios korporacijos) teisės patarėju bei registruotu agentu ir toliau pasiliko advokatas Saulius Kuprys.

12. PLB Garbės teismo nariai savo pirmininku išsirinko Eugenijų Čuplinską iš Kanados (PLB Garbės teismas c/o Eugenijus Čupliskas, 62 Burnside Drive, Toronto, Ontario, M6G 2M8, Canada). Garbės teismo sekretorius yra Vacys Garbonkus (JAV), Garbės teismo nariai yra: Viktoras Baltutis (Australija), Vytautas Kutkus (JAV) ir dr. Antanas Stepanas (Australija).

13. PLB Kontrolės komisijos nariai savo pirmininku išsirinko Algimantą Gečį iš JAV (PLB Kontrolės komisija c/o Algimantas Gečys, 1357 Gantt Drive, Huntingdon Valley PA 19006, USA).

Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkas Vytautas Kamantas ir švietimo komisijos pirmininkė Regina Kučienė.
J. Jasaičio nuotr.

Kontrolės komisijos sekretorius yra Petras Adomonis (iš Kanados), komisijos narė yra Joana Kuraitė-Lasienė (iš Kanados). [...]

15. PLB valdyba patvirtino vicepirmininką Tomą Bartusevičių kaip PLB atstovą Vasario 16-osios gimnazijoje. Tomas Bartusevičius su Vasario 16-osios gimnazijos direktoriumi Andriumi Šmitu rūpinasi tos gimnazijos ateities lėšomis ir prašo, kad kraštų bendruomenės šiai gimnazijai daugiau padėtų.

16. PLB valdyba ir toliau leidžia "Pasaulio lietuvių". Redaktoriumi pasiliko Bronius Nainys, administratorė Baniutė Kronienė, talkininkas Romas Kronas, išdinininkas Aleksas Karaliūnas. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu Nr. 1523, Vasario 16-osios – Lietuvos valstybės atkūrimo 80-ųjų metinių proga, Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordinu apdovanotas buvęs ilgametis Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkas, žurnalo "Pasaulio lietuvis" redaktorius Bronius Nainys. Sveikiname!

17. Pasaulio lietuvių bendruomenės valdyba pritarė ir rėmė buvusio PLB valdybos pirmininko Broniaus Nainio ir jo valdybos pradėtą "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" knygų serijos leidi-

mą. [...] Iki šiol jau išleistos penkios knygos. Dėl lėšų stokos PLB valdyba negalės būti tos istorijos leidėja po šeštosios knygos išleidimo (knyga pasirodys 1998 metų rudenį), bet pakartotinai prašė, kad tų knygų leidimu toliau rūpintųsi Lietuva ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras Vilniuje (direktorė Dalia Kuodytė.)

18. PLB atstovybės ir Lietuvos Respublikos Seimo Kompiuterinio duomenų tvarkymo skyriaus darbuotojų pastangomis Internetu yra PLB puslapiai, kuriuose yra naudingos informacijos apie PLB (žr. <http://www.lrs.lt/plb/>)

19. Tarp pasaulyje išsisklaidžiusių PLB valdybos narių ir PLB atstovybės Vilniuje labai geras kasdieninis ryšys palaikomas per elektroninį paštą. Kartais ryšiai palaikomi per telefona, faksą, paštą arba asmeniškų susitikimų. [...]

20. Sekantį PLB X-ji seimą PLB valdyba planuoja šaukti 2000-ųjų metų vasarą Lietuvoje. Jau dabar prašome PLB seimo narių pritarimo ir kviečiam pradėti seimui ruošti, kad jis būtų geresnis, sėkmingesnis ir darbingesnis. [...]

PLB valdybos vardu –
Vytautas Kamantas

Filadelfijos lietuviškų radijo laidų vedėja Julija Dantienė (pirmoji iš kairės) su savo artimiausiais pagalbininkais. Už jų – stendas, atskleidžiantis šių radijo laidų istoriją.

J. Jasaičio nuotr.

"VOKIEČIŲ OKUPUOTA LIETUVA (1941-1944)"

Knygos autorius – Arūnas Bubnys. Redaktorė – Rima Mekaitė, dailininkas Alfonsas Žvilius. Leidėjas – Lietuvių Tautinis kultūros fondas (LaGrange Park, IL.) Knyga išleista 1998 metais Vilniuje, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centre. Spausdino spaustuvė "Aušra" Kaune. Tiražas – 1500 egz.

Tai plačios apimties, 606 puslapius turintis istorinis – mokslinis veikalas. Ši knyga skiriama visiems, kurie domisi Lietuvos okupacijų istorija. Autorius, remdamasis Lietuvos ir užsienio kraštų archy-

vuose surinktais dokumentais bei mokslininkų tyrimais, plačiai nušviečia Trečiojo reichso okupacinius planus ir jų įgyvendinimą Baltijos valstybėse. Atskleidžiama nacių politika: Lietuvos gyventojų naikinimas, lietuvių tautos išnaudojimas, jos kultūros griovimas, ekonomikos žlugdymas ir t.t.

Knygą galima įsigyti Lietuvių Tautiniame kultūros fonde: 1005 Sherwood Dr., LaGrange Park, IL, 60526. Kaina – 20 JAV dolerių ir 2 JAV doleriai – persiuntimo išlaidoms.

S. B.

Knygų lentynoje

NIJOLĖS RIMKIENĖS "ATMINTIS"

Nežinau, ar kitos šalys taip pat turi tokią suskaldytą literatūrą, ypač poeziją, kaip Lietuva. O mes skirstome ją į sukurta iki 1918 metų, nepriklausomos Lietuvos, partizanų, tremtinių, išeivijos, sovietinių laikų, Sąjūdžio laikų ir dabarties poeziją. Kiekviena iš jų – savita, į kiekvieną sudėtas to laiko džiaugsmas ir skausmas, liūdesys ir meilė. Kiekviena užima savo vietą spalvingoje lietuvių tautos kūryboje, kuri dėl savo turtingumo, skambumo ir prasmingumo iš tiesų yra verta pagarbios vietos pasaulinėje literatūroje.

Skirtingą išsilavinimą turinčių poetų, dažnai iki šiol net nežinomų, skirtingose žemės vietose iš širdies išlieti eilėraščių bei dainų posmai labai skiriasi. Jie turi nevienodą meninę, istorinę bei literatūrinę vertę. Ne visi jų autoriai liks pripažinti. Bet vis tik turėtume sutikti, kad pati jausmingiausia ir skaudžiausia yra tremtinių poezija. Gal dėl to nuoširdumo, paprastumo ir skaudžios tiesos tik vėliau, atidžiau išskaitęs, toje nedidelėje Nijolės Rimkienės knygelėje raudau žmogaus tvirtumo grožį, sėkmingą bandymą istorinę kroniką užrašyti pačia jautriausia – eilių kalba.

Galima abejoti, ar Sibiro tremtinei visur pavyko eilėdara, galima ieškoti didesnio profesionalumo. Bet reikėtų būti dvasiškai aklam, jei praeitum kuklios knygos puslapiams ir nepajustum tikro talento kibirkštelių.

Vos keliuose puslapiuose išdėstyta savo gyvenimo aprašymu autorė skaitytojui atskleidžia tremtinio dalia. Lyg ilgais Sibiro kančių takais ji vėl praeina pačiais sudėtingiausiais ir tragiškiausiais savo bei kitų tremtinių gyvenimo metais. Skaitai ir jauti, kaip atsveria sužeista jaunystė, neišdainuojamas Lietuvos ilgesys ir sielos tvirtumas.

Knygelėje – keturios dalys: "Lagerio eilės", "Šamankos eilės", "Atgimimo eilės" ir "Vidmantai" (vietovės pavadinimas – Vydmantai-red.). Tai ne vietovių, metų ar politinių laikotarpių atspindžiai, bet dvasiniai išgyvenimai ir vertinimai, sielos raudų išraiška. Nesunkiai būtų galima cituoti ne vieną lengvai įsimenamą lagerio eilėraštį, kaip "Laiškas motinai", "Ilgesio pavasaris", "Pilki bušlatai", "Atsisveikinimas", "Užžėlė takeliai" ir t.t. Juose jauti po pilku kalinės bušlato plakančią širdį, girdi jos plaukimą:

Nijolė Rimkienė

SAULĖLYDŽIAI

*Saulėlydžiai kažką brangaus man mena
Ir pusė vakarų tokia sava!
Juntu širdy ir vėl aš žaizdą seną
Ir verkti noris tariant: "Lietuva".*

*Ilgiuos Tave, Tėvyne tolimoji!
Tu man brangi, kokia bebūtum tu!
Su ašaromis akyse man moji
Tenai toli, už temstančių miškų.*

*Sugrįžt tavin takeliai užpustyti,
Tik vėjas kaukia virš laukų tuščių...
O kaip dar kart norėtus pamatyti
Tave vainikuos sodų žydinčių!*

*Nunešk, saulelę, vakaruos kai leisies
Jai mano meilę, ilgesį, dainas.
Ir pasakyk jai: greitai aš pareisiu,
Parnešiu jai pavasario dienas.*

ATNEŠKI SAULĖS

*Atneški saulės nors truputį
Į mano mažą celą,
Aš noriu vėl laiminga būti,
Šypsotis truputėlį.*

*Gyvenime, nebūk toks rimtas,
Pažerk man saulės burtų!
Tyliu aš... Lyg man metų šimtas.
Alio, jaunystel! Kur tu?*

*Tu su pavasariu ankstyvu
Į mano mažą celą
Įsvieski žydinčių alyvų
Ir saulės truputėlį.*

*Kada žemė vergijos nebus,
Nebus lagerių, pančių,*

nei grotų,

*Grišiu aš. Šypsena vėl nubus
Man priskinki alyvų rasotų.*

(Eil. "Aš tikiu")

Net ir po Stalino mirties bei po to sekusių išteisinimų, daugeliui tremtinių dar ilgai nebuvo leista grįžti į tėvynę. Tad teko glaustis kur nors arčiau – Karaliaučiaus krašte arba Latvijoje. Retas sugrįžęs rado savo namus. Nerado jų Mosėdyje ir Nijolė Rimkienė. Sodybos vietoje stirksojo griuvėsiai. Teko pasirinkti savanorišką tremtį – į Latviją. Šešeri metai, praleisti Mazgramzdos miestelyje, lyg pratęstą liūdnąją tremties poeziją. Tad eilėraščiuose "Vėl išeinu", "Ne Tėvynė čia", "Ką dainuot, kada rankose tuščia" vėl išsilieja tėvynės ilgesys.

Nė viena jautresnio lietuvių širdis negalėjo likti abejinga ir nedainuoti Atgimimo laikotarpiu 1988-1990 metais. Kai kiekvieną dieną siautė Laisvės viesulas, kai akyse ir protuose maišėsi ne tik praeities nuoskaudos, neteisybė, tautinio ir dvasinio orumo pažeminimas, bet ir ryžtas bei pasiaukojimas ateičiai, tuo metu Vydmantuose (prie Palangos) plačiai išdegė Nijolės Rimkienės poezijos ugnis:

*Nešiau kaip kryžių
tavo vardą šventą.*

*Klupau ir kėliaus,
ir tikėjau vis,*

*Kad savo meilę,
kalintą ir tremtą*

*Parnešiu tau
pro ilgesio naktis.*

(*"Lietuvai"*)

Eilėraščiai liejasi vienas po kito, dalis jų tampa dainomis, kurias su dideliu jausmu dainuoja lietuvių tautininkų sąjungos Kretingos ansamblis "Atmintis".

Mūsų dienas ir Atgimimo pradžią skiria jau dešimties metų laikotarpis, kuriame buvo daug džiaugsmo ir vilties, skausmo bei nusivylimo. Daugelis išsvajotąją tautos ir

(Nukelta į 8 psl.)

Neseniai atvykusiems į Ameriką

IMIGRANTAI IR PABĖGĖLIAI

Raimonda Mikatavagė

(*Tęsinys. Pradžia – 18 nr.*)

Moksleiviai, pasižymintys sportiniais sugebėjimais, gali lengviau įstoti į universitetą ir greičiau gauti finansinę paramą. Vis daugiau sportinių stipendijų skiriama studijuojančioms merginoms. Pavyzdžiui, Notre Dame universitetas tinklininkėms skiria 22,600 dolerių per metus – sumokėti už mokslą ir padengti pragyvenimo išlaidas (žr. "Reader's Digest", 1996). Beveik visų sporto šakų atstovams yra specialūs stipendijų fondai. Kai kurie universitetai taip pat stengiasi patraukti jaunimą, gabų muzikai, teatrui ar dailei. Kokiais gabumais nepasidomėtumėte, pasidomėkite, ar negalite gauti už tai specialios stipendijos.

Taip pat galite pamėginti kreiptis į "Amerikos korpuso" organizaciją ("American Corps"). Ji siūlo daugiau kaip 350 įvairių programų visoje šalyje ir veikia panašiai kaip "Taikos korpusas" ("Peace Corps"). Jeigu jus priimtų į kurią nors programą, pavyzdžiui, į "Būsto žmonijai" (gyvenamųjų namų statybos), galėtumėte gauti paramą, iš kurios vėliau padengtumėte mokymosi išlaidas. "Amerikos korpuso" nariams taip pat gali būti mokamos algos, padengiamos sveikatos draudimo išlaidos ar suteikiamos kitokios lengvatos. Norėdami gauti išsamesnių žinių ir prašymo įstoti į šį korpusą formas, skambinkite telefonu 1-800-942-2677. Visi vyresni, nei 17 metų JAV piliečiai ir nuolatiniai gyventojai gali dalyvauti "Amerikos korpuso" veikloje.

Patarimai tėvams

Jūsų vaikų išmokslinimas yra pats svarbiausias dalykas. Tai galbūt viena iš priežasčių, dėl kurios atvykote į

Ameriką. Tačiau nepamirškite, jog visų pirma privalote susitaupyti pinigų savo senatvei. Kai tapsite kurio nors pensijų fondo, kuriam kas mėnesį mokėsite įnašus, nariu, galėsite pradėti taupyti vaikų mokslui. Nenaudokite pensijai skirtų pinigų tam, kad sumokėtumėte už mokslą universitete. Tai dažna klaida, kurią daro daugelis tėvų.

Jeigu, kaip daugelis užsienyje gimusių amerikiečių, turite nuosavą verslą, puikus būdas taupyti studijoms universitete yra įdarbinti savo vaikus. Skirtingai nuo įprastinių darbdavių, tėvai gali savo vaikus priimti į darbą nuo bet kurio amžiaus. Galite duoti vaikams konkrečias laikinas užduotis ir jų vardu investuoti uždirbtus pinigus į atidėtų mokesčių akcijų savitarpio fondą (stock mutual fund). Į individualių pensijų sąskaitą (Individual Retirement Account – IRA) lėšas galima pervesti tik iš uždirbtų pajamų.

Juo anksčiau jūsų sūnus ar duktė pradės užsidirbti ir investuoti pinigus, tuo bus didesnės sukauptos palūkanos. Darbuotojai, teikiantys finansinę paramą studijoms, neišskaičiuoja IRA sąskaitoje esančių pinigų. Taigi šie pinigai neturės įtakos finansinės paramos dydžiui. Jeigu tuo metu, kai vaikai kreipsis dėl paramos studijoms, jų bus sunku gauti, galėsite panaudoti lėšas, sukauptas IRA sąskaitoje. Net jei ir tektų sumokėti baudą už tai, kad išimate lėšas iš IRA sąskaitos anksčiau, nei numatyta sutartyje, prisiminkite, kad pinigai joje buvo kaupiami ilgą laiką ir už juos nereikėjo mokėti mokesčių. Jūs vistiek laimėsite, palyginti su tuo, jeigu būtumėte kaupę lėšas taupomojoje sąskaitoje, už kurią skiriami mokesčiai.

Raimonda Mikatavagė (pirmoji iš kairės) televizijos laidoje apie vaikų vėžį. Šalia – pasveikę vaikai su mamomis. Dešinėje – laidos autorius Harry Connolly.

PASIVAIKŠČIOJIMAI PO ŽALIUSIUS RŪMUS

Orinoko avantiūra

Jonas Dunduras
31

Po valandos, kai palikome Casiquiare, kairėje, aukštesniame krante išvydome būrelį pusiau apsirengusių, bet veidus visokiais piešiniais papuošusių Yanomami vaikų. Dar už pusvalandžio priplaukėme prie Tama-Tama krančinės. Tama-Tamoje yra New Tribe protestantų fundamentalistų misija ir paskutinis "Guardia National" postas likusiai Venesuelos teritorijai. Čia reikėjo užregistruoti mūsų kelionės leidimą. Palypėję į aukštą pakrantę, visi užėjo-

me į posto būstinę ir prisistatėme budinčiam karininkui. Jis maloniai pasisveikino ir paprašė leidimo. Coyote siekė link savo diržo ir pabalo. Joaquin akių obuoliukus užvertė aukštyn ir su pasibaisėjimu griebė sau už galvos: krepšio ant Coyote juosmens, kuriame buvo kelionės leidimas bei pinigai, nebuvo. Tas krepšys liko užmirštas San Antonio kolonistų pastogėje.

Ką tai reiškia? Tai reiškia, kad reikia apsisukti, naktį grįžti į San Antonio ir tą krepšį radus ar neradus, grįžti atgal į Tama-Tama. Keturi šimtai kilometrų kelionės nakties tamsoje, uolėtoje pavojingoje upėje! Juk tokioje kelionėje ne kartą gali būti: "Good buy and thank you very much!"

Redakcija praneša, kad keliautojas Jonas Dunduras – vėl kelionėje. Jis pažadėjo grįžti už poros savaitių ir toliau tęsti savo pasakojimą.

NIJOLĖS RIMKIENĖS "ATMINTIS"

(Atkelta iš 7 psl.)

valstybės nepriklausomybę suprato kitaip, tikėdamiesi daugiau teisingumo, patriotiškumo, greitesnio ekonominio pakilimo, didesnės žmonių vienybės. Tačiau vietoj to išbujojęs valdininkų savanau-diškumas, politinių partijų rietenos ir nepasitikėjimas, žmonių godumas, greito praturtėjimo troškulys bei išau-gęs nusikalstamumas, vėl iškilusi baimė sunkiu akmeniu užgulė ne vieną lietuvių tremtinį. Gal todėl ir naujesieji Nijolės Rimkienės eilėraščiai gana dažnai nebėra lyriniai. Tai eilėraščiai – plakatai, raginantys atkurti teisingesnę Lietuvą. Tiesa, ir vėliausio laikotarpio eilėse jaučiamas ramybės troškimas, lapkričio godos, amžinoji kritusiųjų atmintis. Net sunku patikėti, kad tokia sunki dalis buvo skirta jaunai mergaitei, moteriai.

Panašią dalį teko patirti šimtams ir tūkstančiams lietuvių moterų – visai mažoms mergaitėms, merginoms, motinoms, netgi močiutėms. Daug jų savo ilgesį ir meilę pynė į eilėraščių posmus ir tylas dainas. Jas išdainuodavo kaip lopšines toli nuo tėvynės gimusiems vaikams.

Kiekvienas tremtinio užrašytas žodis turėtų būti bran-

ginamas, atspausdintas ar perpasakotas. Supažindindamas skaitytojus su Sibiro tremtinės Nijolės Rimkienės eilėraščių knygele "Atmintis", norėjau išreikšti ne vien jos talento pripažinimą, bet ir dėmesį bei dėkingumą. Norėjau paskatinti poezijos mylėtojus ją perskaityti. Manau,

kad kiekvienam – jai parašiusiajam ar parėmusiam – Nijolė ras ne tik padėkos žodį, bet ir savo kuklų leidinėlį. (Galima rašyti šiuo adresu: Nijolė Rimkienė, Žemaitijos g. Nr. 9, LT-5701, Vidmantai, Kretingos raj., Lietuva).

Dr. Leonas Milčius

Buvusi tremtinė Nijolė Rimkienė ir jos eilėraščių rinkinio "Atmintis" viršelio autorius Alfonsas Sireika.

Padalinio "Pagalba Lietuvai" direktorių taryboje

Waterbury, Connecticut, vykusio 85-ojo Lietuvos Vyčių suvažiavimo metu, rugpjūčio 7 d., "Sheraton Four Points" viešbutyje buvo susirinkusi "Pagalba Lietuvai" organizacijos direktorių taryba. Posėdžiui vadovavęs Robert S. Boris perskaitė pranešimą apie praėjusių metų veiklą. Per 1997-89 metus buvo išsiųsta 12 talpintuvų. Trys talpintuvai buvo pasiųsti iš "Catholic Medical Mission Board", New York. Juose buvo siunčiami vaistai. Septyni talpintuvai buvo paaukoti ir išsiųsti Prancūzijos "Pharma-

cists without Borders" organizacijos vardu. Vienas talpintuvas išsiųstas per "Dialysist", o dar vienas – per "World Medical Relief" organizaciją Detroitė.

Posėdyje buvo aptarti finansiniai reikalai. Per 1997 ir 1998 metus 600 aukotojų paaukojo \$33,266.64. Aukos ir aukotojų skaičius mažėja: 1996-97 metais buvo 847 aukotojų, gauta \$105,710 aukų. Šiais metais golfo turnyras nebuvo ruošiamas, tad ir gauta mažiau aukų.

"Pagalba Lietuvai" per tuos metus išdalino \$15,000:

"Caritas" ir "Betanijos" sriubos virtuvėms ir "Caritas" vienišų motinų namams; Šv. Klaros ligoninei ir pranciškiečių misijai, Utenoje; "Caritas", "Visų Šventųjų" ir Lentvario parapijų vaikų centrams; įvairių parapijų bažnyčioms – Paparčių, Palaiminto Jurgio Matulaičio, Mielagenų, Daugėlišio, Rumbonių ir kt.; Vilniaus seminarijai ir kt.

Nuo Lietuvos Vyčių organizacijos padalinio "Pagalba Lietuvai" įsikūrimo 1990

(Nukelta į 9 psl.)

Lietuvių tautininkų sąjungos Kretingos valdybos ansamblis "Atmintis" vadovės N. Rimkienės sodyboje Vydmantuose.

JAV LB Kultūros tarybos SPAUDOS VAJUS

Sumažintas metinis prenumeratos mokestis
naujiems skaitytojams:

DIRVA.....\$25.00 (vietoje \$35)
P.O. Box 19191
Cleveland, OH 44119-0191

DRAUGAS.....\$60.00 (vietoje \$95)
4545 W 63rd Str.
Chicago, IL 60629

DARBININKAS.....\$20.00 (vietoje \$35)
341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

LIETUVIŲ BALSAS.....\$20.00 (vietoje \$30)
2624 W. 71st. Street,
Chicago, IL 60629

EGLUTĖ.....\$10.00 (vietoje \$15)
13648 Kickapoo Trail
Lockport, IL 60441

PASAULIO LIETUVIS.....\$10.00 (vietoje \$20)
6428 Ridge Rd.,
Clarendon Hills, IL 60514

BRIDGES.....\$15.00 (vietoje \$18)
LAC, Inc. Treasurer
1927 W. Boulevard
Racine, WI. 53403

LITUANUS.....\$8.00 (vietoje \$10)
6621 S. Troy Str.
Chicago, IL 60629

Lietuviškas leidinys – puiki dovana bet kuria progal

PRISIPAŽINO!!!

Vladas Vijeikis

Telefono klausomojoje dalyje, kurią pridėdame prie ausies, išgirdau savo draugo Florijono balsą.

– Kviečiu tave labai svarbiam įvykiui. Atgabėnk savo kūną lygiai šestą valandą vakaro. Nei anksčiau, nei vėliau. Gerai išsidėmėk: ne ryto šestą valandą, bet vakaro.

Kaip ir buvo sakyta, pribuvau prie Florijono namų. Bet kadangi atvažiuavau penkiolika minučių anksčiau, tai važinėju aplink, kol išmušė šešta valanda. Tą valandą ir tą minutę pasibeldžiau į Florijono duris. Jis sutiko mane nieko nereikšiančiu veidu. Nei džiaugsmas, nei skausmas. Susėdom prie stalo, kurį vadina kavos stalu.

– Ilga istorija, – pareiškė Florijonas, – bet aš atnešiu daiktinius įrodymus, kad būtu aiškiau.

Ilgai netrukęs, jis pasirodė su puodu ir padėjo jį ant stalo.

– Pažiūrėk, ką matai.

Pažiūrėjau ir pamačiau balzganame vandenyje plaukiojančius pailgus maltos mėsos sviedinėlius. Nukreipiau klausimą žvilgsnį.

– Čia matai didžkukulius, kuriuos esam įpratę vadinti cepelinais. Žinoma, tau knieti žinoti, kaip aš paskendau su tais didžkukuliais.

O buvo taip. Tu turbūt irgi matei, kaip lietuviškoje televizijoje parodė Lietuvos Prezidentą, valgantį tuos "cepelinus" ar "didžkukulius". Tai jis viešai prisipažino, kad tų kukulių nesugeba paga-

minti! Čia mane ir pagavo politiniai jausmai: Prezidentas nesugeba, o aš padarysiu! Žvilgtėjęs į knygą "Mūsų virimo paslaptys". Pasirodo, kad reikia labai nedaug: bulvių, svogūnų, pipirų, maltos mėsos. Tai ir viskas. Ėmiau veikti pagal visus nurodymus. Bulves tarkavau, vos pirštų nenutarkuodamas. Mėsą maišiau su svogūnais ir pipirais. Sutarkuotas bulves išsunkau, kaip nurodyta, per audeklą. Panaudojau marškinius. Tam reikalui labai tinka rankovės. Taip parengta bulvių tešla apvyniojau mėsą. Labai gražiai atrodė. Ir mėsa patenkinta, ir bulvės neprieštarauja. Pagal knygos nurodymus sumėčiau į verdantį vandenį. Ir štai rezultatai!

Florijonas vėl parodė į puodą, kuriame, kaip jau minėta, plaukiojo mėsos kukuliai be bulvių apvalkalo, įprasto cepelinams. Man pagailo Florijono neskėmių, tad pasakiau:

– Florijonai, čia gera sriuba su nuogais kukuliais. Gal čia – naujas išradimas?

Florijonas atkuto ir tarė:

– Ar tu nepastebėjai simbolikos visame šitame didžkukulių reikale? Lietuvos Prezidentas prisipažino, kad nemoka didžkukulių virti, o Amerikos Prezidentas melavo! Amerikos Prezidentui dar reiks ilgai atsiprašinėti, o Lietuvos Prezidentui – neberekia.

Mudu su Florijonu išgrabinėme iš puodo nuogus kukulius, užgėrėme Utenos alumi ir uždainavom:

Prezidentas pripažino:

Didžkukulių virt nežino.

Didžkukulių aukšto meno

Pripažino: neišmano

Ir už tokį žodį rimtą

Siųskim jam kukulių šimtą!

Važiuodamas namo, ėmiau svarstyti: Prezidentas nemoka didžkukulių gaminti, Florijonui irgi nepavyko. Gal jie per aukštai griebėsi? Gal reikėjo pradėti nuo mažkukulių?

metais mūsų sesėms ir broliams Lietuvoje išsiųsta 61 talpintuvus. Jų vertė – daugiau kaip \$52,000,000. Buvo siunčiami įvairūs vaistai, kompiuteriai, rūbai ir batai, medicinos reikmenys, ligoninės mechaninės lovos, antklodės ir patalynė, rentgeno aparatūra ir t.t.

Pasaulio sveikatos organizacija ir Lietuvos vyriausybė nustatė naujas taisykles vaistų siuntiniams. Siuntos bus labiau apribotos pagal vaistų galiojimo datas ir tipus. Tikimės, kad talpintuvų skaičius per ateinančius metus žymiai sumažės. Iki šiol, "Pagalba Lietuvai" pagrindinis tikslas buvo padėti Lietuvai greičiau atsistoti, teikiant jai medicininę ir humanitarinę pagalbą. Ateityje medicininė pagalba bus ribota. Pranešta, kad neseniai Lietuvoje išleistoje statistikos duomenų knygoje įrašyta, jog "Pagalba Lietuvai" organizacija yra dosniausia išeivijos labdaros organizacija, siunčianti medikamentus Lietuvai.

Gautas prašymas iš Vilniaus arkivyskupo metropoli-

(Atkelta iš 8 psl.)

to Audrio Bačkio. Jis prašo padėti išlaikyti klierikus, skirti jiems stipendijas. Jis statė Šv. Juozapo kunigų seminariją Vilniuje, kuri atverė duris jau šį rudenį. Ši seminarija priims kandidatus iš visos Vilniaus bažnytinės provincijos (iš Vilniaus, Panevėžio ir Kaišiadorių vyskupijų). Šiems mokslo metams priimti 25 nauji kandidatai. Iš viso seminarijoje studijuos apie 70 klierikų, kuriuos išlaikyti Vilniaus arkivyskupijai nelengva. Praėjusiais metais vieno klieriko išlaikymas per mokslo metus kainavo apie \$2,000. Šis prašymas buvo šiltai sutiktas Lietuvos Vyčių 85-ajame suvažiavime. Jau atsirado tokių narių, kurie išpareigojo globoti po vieną klieriką. "Pagalba Lietuvai" buvo patvirtinta globoti Vilniaus arkivyskupijos klierikus. Kviečiame ir visuomenę paremti mūsų naująjį projektą. Kiekviena Jūsų auka yra svarbi ir bus mielai priimama. Aukos galite siųsti: šiuo adresu: Robert S. Boris, Pre-

sident, c/o Aid to Lithuania, 4457 Fairway Court, Waterford, MI 48328-3483. Norėdami gauti išsamesnių žinių, galite skambinti: (248) 682-0098.

1998-99 metų "Pagalba Lietuvai" direktorių tarybą sudaro: Centro valdybos dvasios vadas prelatas kun. Juozas Anderlonis, Centro valdybos pirmininkas – John Mankus; "Pagalba Lietuvai" pirmininkas – Robert S. Boris ir jo pavaduotojai – Regina Juškaitė-Švobienė, Len Kapochus, Frank Petrauskas, Saulius Kuprys, Michael Shea, Elinor Sluzas ir Rita Zakarka. 1998-99 m. "Pagalba Lietuvai" valdybą sudaro: dvasios vadas – kun. J. Walter Staniewicz; Robert S. Boris – pirmininkas; vicepirmininkai – Michael Shea, Valentina Bulota ir Regina Juškaitė-Švobienė; William Juodwalkis – išdininkas; Theresa Stasiulaitis-Shea – sekretorė; Frank Bunikis – tvarkdarys; ir Stella Hotra, Irena Vizgirda ir Danguolė Kudirka – patikėtiniai.

Regina Juškaitė-Švobienė

Praneša Angelė Nelsienė:

APIE NATO IŠPLĖTIMO GALIMYBES

JAV LB Tarybos narė ir Vakarų Apygardos vicepirmininkė Angelė Nelsienė kreipėsi į Senato Užsienio reikalų komiteto pirmininką, sen. Jessie Helms, ragindama jį remti NATO plėtrą ir Baltijos kraštų pastangas tapti šios organizacijos narėmis. Savo atsakyme senatorius pažymėjo, kad 1997 ir 1998 metais tuo klausimu surengė net aštuonias apklausas. Komitetas nustatė griežtas ribas, kad Rusija neturėtų įtakos NATO

sprendimuose. Užtikrinama, kad Amerikos mokesčių mokėtojai nebus priversti padengti NATO plėtimo išlaidas, bet jas pasidalins visi NATO nariai. Kai visa tai bus garantuota, "aš remsiu tolimesnę NATO plėtrą – siekį įtraukti Vidurio ir Rytų Europos kraštus, tarp jų ir Lietuvą" – sako sen. Helms.

Lietuvos Respublikos Užsienio Reikalų Ministerijos naujo leidinio "The Lithuanian Foreign Relations

Review" pristatymas įvyko Vilniuje, "Vagos" leidykloje. Su šiuo leidiniu svečius, supažindino jo redaktorius dr. Vytautas Žalys. Apie jo svarbą kalbėjo Užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas. A. Nelsienė buvo viena pakviestųjų dalyvių ir jai įteiktas autografuotas žurnalo numeris. Pirmajame numeryje rašo buvęs Amerikos ambasadorius Lietuvai James Swihart, dr. Paul Goble ir kt.

NAUJA REZOLIUCIJA ATSTOVŲ RŪMUOSE

JAV Kongrese suorganizuoto Baltic Caucus kopirmininkai – kongresmenai John Shimkus ir Dennis Kucinich 1998 m. rugpjūčio 4 d. Atstovų Rūmuose pateikė naują rezoliuciją – H.C.R. 320, remiančią Baltijos valstybių žmones ir smerkiančią 1939 m. rugpjūčio 23 d. nacių ir sovietų suokalbį. Rezoliucijoje primenama Baltijos valstybių istorija nuo jų nepriklausomybės paskelbimo 1918 m. iki įsiveržimo į jas po nacių – sovietų sandėrio. Rezoliucijoje pakartojama Amerikos nepripažinimo politika, kuria remiantis "niekada, nė vieno karto nebuvo prielaidos, kad jos būtų Sovietų respublikos".

Amerikos Baltų laisvės Lygos prezidentas Valdis Pavlovskis sako: "Aš džiaugiuosi, kad minint 59-ąsias metines nuo to laiko, kai Baltijos valstybės buvo pasmerktos penkiasdešimčiai metų sovietų vergijos, Amerikos Kongresas prisiminė istorinę tiesą, kurios pasaulis niekada neturėtų užmiršti. Baltijos valstybės sėkmingai žengia pirmyn ekonomikos ir gynybos srityse. Gaila, kad dar yra tokių, kurie nieko neišmoko iš nacių – sovietų pakto. Įtakos sferų kūrimas Europoje ves tik į konfliktus. Rusijos vyriausybė iki šiol neatšaukė ir nepasmerkė nacių – sovietų pakto. Mažai to, kaip tik Rusija grasina

Latvijai griežtomis ekonominėmis sankcijomis."

V. Pavlovskis teigia, kad "Rusija keršija Latvijai už jos proamerikietišką politiką ir nori tapti NATO nare. Dabar ne laikas Amerikos remiamai IMF aprūpinti Rusiją dar didesnėmis paskolomis".

Šiek tiek anksčiau, Amerikos Baltų laisvės lyga parašė laišką National Security patarėjui Stephen Flanagan, skatindama, kad prezidentinės proklamacijos nacių – sovietų pakto sukakties proga būtų dirbama su Rusijos vyriausybe. Pastaroji privalo pasmerkti ir atsisądėti šio nelegalaus pakto.

a.a. Jono Adomaičio palikimas "DIRVAI", Ville La Salle, Que., Canada (Kanados doleriai)..... \$1,000
M.Krasauskas, Baltim., MD 35
D.Degesys, Gates Mills, OH 20
L.Karpavičius, Miami B., FL 15

E.Kleinas, Quincy, MA 15
A.Liutkus, Clev., OH 15
A.Barzdukas, Falls Ch., VA 10
P.Raciukaitis, Baltim., MD 10
R. Vaitys, Highland Pk., IL 10
Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

CENTRAL

Heating and Air Conditioning Company

24 Hr. Service & Installation

\$ 100.00 OFF - NEW FURNACE

\$100.00 OFF - NEW AIR CONDITIONER

10 % OFF - ANY SERVICE CALL

Call now: 1-216-731-9400

PROTĖVIŲ ŽEME, ŽYDĖK!

*Ei, pirmyn,
į tautinę stovyklą,
Ten paspausim
broliškai rankas.
Tai geriausia
skautiška mokykla,
Ten supinsim darbą
ir dainas.
v.s. Vilius Bražėnas*

Pirmoje tautinėje stovykloje, kuri 1928 metais buvo surengta Panemunėje, Lietuvos skautija šventė pirmąjį gyvavimo dešimtmetį. Kartų kartos praėjo skautiškose gretose. Ir štai šiemet, rugpjūčio 9-21 dienomis lietuviškoji skautija suskrido į 8-ją tautinę stovyklą – į Paxton, MA – "Treasure Valley Scout Reservation". Šioje stovykloje dalyvavo 600 sesių ir brolių, ne vien iš JAV, bet ir iš Australijos, Anglijos, Brazilijos ir Lietuvos. Stovyklai vadovavo LSS Tarybos pirmininkė v.s. Birutė Banaitienė su gausia skaučių ir skautų vadovų talka.

Aštuntoji stovykla pasižymėjo įdomia ir dinamiška

programa. Kiekvienai dienai buvo skirta ypatinga tema. Jos visos sujungė skautybės prasmę ir veiklą pagal šūkį: "Dievui, Tėvynei ir Artimui!" Joje vyravo drausmė, mandagumas bei noras siekti gėrio. Tai buvo savitas vadovybės ir skautiškųjų sugebėjimų derinys.

Nepaprastai mielas buvo šios tautinės stovyklos dvasios vadovas v.s. fil. kun. Antanas Saulaitis, SJ., kuris teikė visiems dvasinį paskatinimą. Jis visur suspėja. Štai tik prieš pora savaitių jis stovyklavo Lietuvos skautų jubiliejinėje stovykloje Nemunaityje, Dzūkijoje.

Rugpjūčio 15-oji buvo skirta LSS 80-mečio sukakties temai. Sulaukta daug mielių svečių. Tarp jų buvo Lietuvos Respublikos ambasadorius Jungtinėse valstijose S. Sakalauskas, JAV LB pirmininkė R. Narušienė, Lietuvos generalinis konsulas Dr. Petras Anusas iš Niujorko. Iškilnių parade ir lauže dalyvavo kitų tautų skaučių ir

skautų atstovai – vengrai, latviai, ukrainiečiai ir kt.

Dvasinį paskatinimą pirmą stovyklos sekmadienį suteikė v.s. vysk. P. Baltakis, OFM, aukodamas Mišias, o antrą sekmadienį – vysk. Riley iš Worcester, MA. Jis ragino jaunimą tapti geresniais žmonėmis ir skleisti gėrį. Sunku perduoti visų šioje tautinėje stovykloje patirtų jausmų perteklių. Dėkui stovyklos vadovams už jų pasišventimą.

Tarp kitko, "Treasure Valley Scout Reservation" stovyklavietėje 1978 metais įvyko Lietuviškos skautijos 6-oji tautinė stovykla, kurioje dalyvavo 800 skautų ir skaučių.

Šią skautiškąją vasarą užbaigiu 8-osios stovyklos sktn. Ir. Šerelienės dainos žodžiais: *Protėvių žeme, tu tik viena, Amžių sakmė, jūros daina, Protėvių žeme, tu tik viena, Viena Lietuva, Lietuva!*

Sktn. fil. Stepas Matas

Aštuntosios lietuvių skautų tautinės stovyklos šventė.

ĮVAIRENYBĖS

Skyrelio vedėjas – Gerardas Juškėnas

GAMTOS ISTORIJOS MUZIEJUJE

Klyvlendo Gamtos istorijos muziejuje rugsėjo ir spalio mėnesiais numatyti šie renginiai:

Rugsėjo 18 d. 7:30 v.v. dr. Patrick Abbot skaitys paskaitą: "Gamtos nelaimės" (Natural Disasters). Žemės uolos parodo mums nuostabių įvykius: potvynių pėdsakus, ugniakalnių išsiveržimus, žemės drebėjimus, milžiniškas kalnų griūtiis ir pan. Dr. P. Abbot yra San Diego valst. universiteto geologijos profesorius.

Spalio 9 d. 7:30 v.v. Jean Craighead George kalbės tema: "Mūsų santykiai su ap-

linka" (Closer Than We Think: Our Relationship to Ecology). J. C. George yra rašytoja, daugiau kaip 60 knygų autorė. Ji visados nepaprastai žavisi gamta. **Spalio 10 d. 10:30 v.r.** rengiami priešpiečiai su J.C. George, kurių metu bus aptariama jos knyga "My Side of the Mountain". Tą pačią **spalio 10 d., 2 v. p.p.** bus šios autorės pašnekesys "Banginiai, vilkai, varnai, vaikaičiai ir kiti įkvėpimo šaltiniai" (Whales, Wolves, Crows, Grandchildren and other sources of Inspiration). Muziejaus adresas: 1 Wade Oval Drive, University Circle, Cleveland, OH 44106. Te-

lefonas pasiteiravimui: 216 231-4600. *Ger. J.*

NAKTINIO REGĖJIMO ĮTAISAI

"General Motors" bendrovė žada gaminti naktinio regėjimo įtaisus "Cadillac DeVille" 2000-ųjų metų modeliui. Tokia technologija jau buvo išbandyta Persų įlankos kare. Automobilio radiatoriaus priekyje bus įtaisytas ultraraudonųjų spindulių ieškiklis (infrared sensor). Objektų vaizdai perduodami nedideliame ekrane, įtaisyta me priešais vairuotoją. Tai bus pirmą kartą išbandyta nekariniame automobilyje. *(Tęsinys - kitame numeryje)*

Kryžius 8-oje tautinėje stovykloje. *Autoriaus nuotraukos*

Mūsų brangiam jaunų dienų bičiuliui

A.† A.

VYTAUTUI MEŠKAUSKUI

mirus, jo liūdinčiai žmonai EUGENIJAI ir vaikams gilia užuojautą reiškia ir kartu liūdi

*Birutė Smetonienė
ir sūnūs*

Buvusiai korporacijos "Filiae-Lithuania" pirmininkei

A.† A.

ANTANINAI BALTRUŠIENEI

mirus, jos liūdinčiam broliui PETRUI VARKALAI gilia užuojautą reiškia

*Birutė Smetonienė
ir sūnūs*

Pranešame giminėms, draugams ir pažįstamiems, kad š.m. rugpjūčio 24 d., mirė mūsų mylima Žmona, Mamytė, Močiutė, Sesutė ir Teta

A.† A.

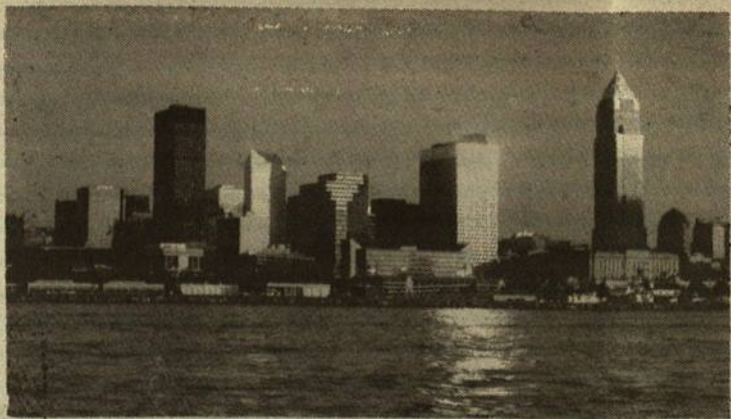
ONA BRIEDIENĖ

Amerikoje ji išgyveno 36 metus Gyveno West Bloomfield, MI. Giliam nuliūdime paliko vyrą JUOŽĄ BRIEDĮ, dukrą DALIĄ STONIENĘ, vaikaite EGLĘ su vyru JAMES HOGAN, gyvenančius Floridoje, vaikaite TAURĄ STONĮ ir vaikaite DAIVĄ STONYTĘ, sesutę TAYDĄ TAREILIENĘ su šeima, gyvenančią Kaune ir pusseserę JŪRATĘ PEČIŪRIENĘ, gyvenančią Ann Arbor, Michigan bei daug kitų giminių.

Šv. Mišios už velionės sielą buvo aukojamos rugsėjo 5 d., Dievo Apvaizdos bažnyčioje, Southfield MI. Urna su velionės palaidais palaidota Holy Sepulchre kapinių mauzoliejuje.

Nuoširdžiai prašome visus savo maldose prisiminti a.a. ONĄ BRIEDIENĘ.

Nuliūdę:
vyras, dukra ir vaikaičiai

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE

RENGINIŲ KALENDORIUS

- RUGSĖJO 27 d., apie lengvatas namų pirkimui, nuomojimui ir remontui Dievo Motinos parapijos sve-tainėje miesto tarybos atsto-vas M. Polensek paaiškins
- SPALIO 8-11 d. d. – JAV LB Tarybos sesija.
- SPALIO 10 d. – Baltijie-čių draugystės vakaras. Ren-gia Klyvlendo (Cleveland, OH) baltijiečių komitetas.
- SPALIO 17 d. – Lietuvos partizanų ansamblio "Girios aidai" koncertas Dievo Moti-nos parapijos salėje.
- SPALIO 24 d. 7 v. v. – "Exultate" choro rudens po-
- apie lengvatas namų pirkimui, nuomojimui ir remontui Neff Rd. apylinkėje.
- SPALIO 3 d., šeštadienį, 6:30 v.v. – solisto Vytauto

Juozapaičio koncertas Dievo Motinos parapijos salėje. Rengia LR Garbės konsulas.

kylis Dievo Motinos parapi-jos didžiojoje salėje.

80-mečio minėjimas Lietuvių namuose. Rengia Klyvlendo ramovėnai.

IŠ DIEVO MOTINOS PARAPIJOS VEIKLOS

dalinti savo darbo vaisiais ir pabendrauti.

KVIEČIAME APLANKYTI

LIDIJA BALČIŪNAITĖ, O.D.

AKIŲ DAKTARĖ
2804 SOM
Center Road
Willoughby Hills,
Ohio 44094
Kreiptis tel.
(440) 944-7277

Kviečiame į VINCO GELGOTOS VYRŲ KIRPYKLĄ

Apkirpimo kaina – \$5.00.
Įvairūs stilius – pagal pageidavimą.
Dirbame: pirm. - penkt. nuo 7:30
iki 5:30 val., šešt. - nuo 7:30 iki 5:00 val.
687 E. 185th St. Tel. (216) 481-5981.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports * visas * prepaid tickets

**SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS**

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

ARTĖJA PARAPIJOS CHORO ŠVENTĖ

"Exultate" choro rudens pokylio rengimo komitetas. Pirmoje eilėje (iš kairės): Rita Klirienė, Zita Stungienė, Rauda Gelažienė ir Rasa Šilkaitienė. Antroje eilėje stovi: dr. Dainius Degesys, Mečys Aukštuolis, Jonas Muliolis ir Dana Apanavičienė.

Born To Travel

Rita Staškutė-Zvirblienė

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

LIETUVA – 1998

Skrydžiai į Vilnių – geriausiomis kainomis
Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

DIRVA

NAUJIEJI MOKSLO METAI

Šv. Kazimiero lituanistinė mokykla naujuosius mokslo metus pradeda rugsėjo 19 d., šeštadienį, 9:00 v.r. Mokinių registracija vyks Dievo Motinos parapijos svetainėje. Kaip ir ankstesniais metais, į ikimokyklinį skyrių bus priimami vaikučiai, kuriems iki rugsėjo 30 d. sueina 4 metų.

Tėvų susirinkimas, kuriame dalyvaus tėvų komiteto nariai ir mokytojai, prasidės 9:15 v.r. parapijos svetainėje. Dalyvavimas – privalomas bent vienam šeimos atstovui – tėvui arba motinai. Mokyklos darbo valandos šiemet bus nuo 9:00 v.r. iki 12:30 v.p.p.

"Tėvynės žiburėlių" ikimokyklinis vaikų darželis savo veiklą pradės rugsėjo 30 d. trečiadienį, Dievo Motinos

parapijos mažojoje salėje, 10:00 v.r. Kviečiame visus vaikučius ir jų mamytės, tėvelius ar senelius, norinčius linksmai padainuoti, pašokti ratelius, pasimokyti, pažaisiti ir pabendrauti jaučioje lietuviškoje nuotaikoje. Išsamesnių žinių galite gauti, paskambinę Kristinai Sušinskienei tel. (440) 257-1695.

"Neringos" skaučių tuntas darbo metus pradės spalio 5 d., pirmadienį, Dievo Motinos parapijos žemutinėje salėje. Mergaitės gali pradėti skautauti nuo 4 m. amžiaus. Sueigos vyks kas antrą pirmadienį, nuo 7 v.v. iki 8:30 v.v. Tėvelius, norinčius įrašyti dukras į skaites, prašome paskambinti tuntininkei Livi-jai Pollock tel. (440) 248-0049.

Vilija Klimienė

Pamoka Klyvlendo šv. Kazimiero lietuviškoje mokykloje. Mokyt. Vilija Klimienė su mokinėmis.

KVIEČIAME APSILANKYTI

"GIRIŲ AIDO" KONCERTAS

Ir vėl, po poros metų pertraukos į Ameriką atvyksta ansamblis "Girių aidas". Jame dalyvauja Vytautas Balsys, Antanas Lukša, Antanas Paulavičius, Vladas Šiukšta, ilgametis Lietuvos operos solistas Vincentas Kuprys ir akomponiatorė Melita Kuprienė. Tikriausia tai bus pastiniai jų koncertai užjūryje, nes visi dainininkai – nebejauni, išskankinti žiaurių tremties sąlygų. Koncertus rengia Lietuvos partizanų globos fondas.

Klyvlende "Girių aidas", kaip jau pranešta, koncertuos spalio 17 d. Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje. Koncerto pradžia – 6:00 v.v. Jo programą sudaro dvi daly-lys. Pirmoje dalyje:

1. "Partizano mirtis", F. Strolis muzika, L. Žitkevičiaus eilės.
2. Apie politinių kalinių sukilimą Norilске pasakoja V. Balsys.
3. Norilsko sukilėlių daina, J. Lukšio muzika, Č. Kavaliausko eilės.

4. "Partizano laiškas motinai iš bunkerio", A. Paulavičiaus muzika, R. Ylos eilės, dainuoja A. Lukša.

5. "Karunka", A. Paulavičiaus muzika, J. Aisčio eilės.

6. "Vienas kraujo lašas", A. Paulavičiaus muzika, J. Aisčio eilės.

7. "Pražydo pirmosios melsvos žibutės", nežinomo autoriaus daina.

8. "Ateik, pavasari, vienplauki", nežinomo autoriaus daina.

Antroje koncerto dalyje:

1. "Kur Dusia ramiai sapnuoja, džūkų partizanų daina.

2. Tremtinio sapnas. A. Paulavičiaus muzika, K. Bradūno eilės, dainuoja sol. V. Kuprys.

3. Baladė "Aukštam smilčių kalnelį". A. Paulavičiaus muzika, A. Puišytės eilės.

4. Apie LLS vadą, generolą J. Žemaitį – Vytautą pasakoja A. Lukša.

5. "Didysis karys", A. Paulavičiaus muzika, žodžiai iš rinkinio "Sušaudytos dai-

nos".

6. A. Paulavičiaus eilė-raštis "Aš su jumis esu". Skaito autorius.

7. "Ant dalgių vyrai pasirėmę". V. Telksnio muzika, K. Vaitkevičiaus eilės.

8. "Dievo dovana". A. Paulavičiaus muzika, B. Brazdžionio eilės.

Ateikite pasiklausyti, kaip dainuoja buvę partizanai ir tremtiniai. Ateikite, vyresnieji ir jaunieji. Ateikite, čia gimusieji ir neseniai į Ameriką atvažiavusieji. Išgirsite jų prisiminimus apie kovos draugus ir neužmirštas laisvės kelio akimirkas. Padėkite savo aukomis Lietuvos partizanų globos fondui. Išlikusiems laisvės kovų dalyviams tikrai reikia pagalbos, o žuvusiųjų atminimą būtina deramai įamžinti. Į šį koncertą Klyvlende ir jo apylinkėse gyvenančius lietuvius kviečia specialus koncerto ruošos komitetas.

Dr. Vytautas Maurutis
Mečys Aukštuolis

Jie netrukus koncertuos Klyvlende. Iš kairės: Antanas Lukša, Melita Kuprienė, Vincentas Kuprys, Vladas Šiukšta, Vytautas Balsys, Antanas Paulavičius.

Skambinkite į Lietuvą iš bet kur ir bet kada už

45 centus už minutę

Skambinkite Telegroup atstovui ATLANTIC EXPRESS CORP. dėl platesnės informacijos ir telefono pajungimo. 9.9 c. skambučiams JAV. **CALL BACK SERVICE**

SKAMBINKITE TEL. 1-888-615-2148

Taip pat persiunčiame ir pristatome siuntinius Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Karaliaučiaus sr. ir Lenkijoje. Persiunčiame pinigus. Užsisakykite amerikietiško maisto komplektus.

IŠ TOLIAU SKAMBINKITE: 1-800-775-7363

ATLANTIC EXPRESS CORP. ATSTOVAS CLEVELAND'e
LITMA IMPORT-EXPORT, Inc. Skyrus dirba:
639 East 185 Str., Cleveland, OH 44119 II-V 10AM - 6PM
Tel. 216-481-0011 VI 10AM - 3PM

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

LITHUANIAN CREDIT UNION

**TAUPA
SIŪLO**

**SPECIALŲ SERTIFIKATŲ
TEIKIANTĮ GERAS
PALŪKANAS.**

LAIKAS-RIBOTAS!

TELEFONAS 216.481.6677 <> E-MAIL TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. - 4:00p.p.

penktadienį ----- 9:00v.r. - 6:00p.p.

šeštadienį ----- 9:00v.r. - 12:00p.p.

sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. - 12:00p.p.

Kiekviena tauponoji sąskaita, federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000